

JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU
RAPORTTEJA 18



LIIKETOIMINTAOSA AJA 2020

Liiketoimintaosaaja 2020

JYVÄSKYLÄN AMMATTIKORKEAKOULUN RAPORTTEJA 18

RITVA JYLHÄ
PERTTI PERNU
ASTA WAHLGRÉN
TEIJA KOSKINEN
(TOIM.)

Liiketoimintaosaaja 2020

JYVÄSKYLÄN AMMATTIKORKEAKOULUN
TRADENOMIKOULUTUKSEN ENNAKOINTIRAPORTTI



JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU

JYVÄSKYLÄN AMMATTIKORKEAKOULUN RAPORTTEJA -SARJA
Toimittaja • Risto Heikkinen

© 2011

Tekijät & Jyväskylän ammattikorkeakoulu

LIIKETOIMINTAOSAAJA 2020

Jyväskylän ammattikorkeakoulun tradenomikoulutuksen ennakointiraportti

Ulkoasu • Pekka Salminen

Taitto • Teija Koskinen

Paino • Tampereen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print • 2011

ISBN 978-951-830-207-3 (NID)

ISBN 978-951-830-208-0 (PDF)

ISSN 1795-3766

JAKELU

Jyväskylän ammattikorkeakoulun kirjasto

PL 207, 40101 Jyväskylä

Rajakatu 35, 40200 Jyväskylä

Puh. 040 552 6541

Sähköposti: julkaisut@jamk.fi

www.jamk.fi/julkaisut

Sisällys

ESIPUHE	7
KOULUTUSTARVE LÄHTEE TYÖELÄMÄSTÄ	8
Tulevaisuuden osaamistarpeet.....	8
Ennakointikyselyn toteutus.....	9
KYSELYN TULOKSET.....	11
Vastaajien taustatiedot.....	11
Osaamisaluekartointus	14
Taloushallinnon taitojen ja juridiikan osaaminen	15
Tietotekninen osaaminen	19
Markkinointi- ja myyntiosaaminen	21
Viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen	29
Johtamisosaaminen	33
Muu osaaminen.....	41
Avoimet kysymykset.....	51
LOPUKSI	56
KIRJOITTAJAT	58
LÄHTEET.....	60

Esipuhe

Ennakointi on olennainen osa ammattikorkeakoulujen koulutussuunnittelua. Nopeasti muuttuvassa globaalissa maailmassa sen merkitys korostuu entisestään. Määrällistä ennakointia tehdään useilla eri tahoilla ja tasoilla. Opetus- ja kulttuuriministeriö luo ammattikorkeakoulujen koulustarjonnan määrälliset raamit. Viime vuosina on panostettu entistä enemmän myös laadulliseen tulevaisuuden 'näkemiseen' ja 'tekemiseen'. Laadullinen ennakointi on Opetushallituksen ja koulutusta tarjoavien ammattikorkeakoulujen vastuulla. Molempia ennakointitapoja ja kaikkia näitä toimijoita tarvitaan, jotta kyetään tekemään yhteiskuntaa ja sen eri toimijoita palvelevia, tulevaisuuden työvoimatarpeet mahdollisimman hyvin tyydyttäviä koulutuspäätöksiä.

Ennakointitiedon hyödyntäminen on kuitenkin haasteellista. Koulutusyhdöt ovat pitkiä: tänään tehdyt koulutuspäätökset todentuvat vasta useiden vuosien kuluttua opiskelijoiden valmistuessa. Ammattikorkeakouluissa tämä aikaviive on yleensä vähintään viisi vuotta. Sisällöllisten muutosten tekeminen tapahtuu nopeammin, jos keskusteluyhteys työelämään on jatkuva ja vahva.

Tämä Jyväskylän ammattikorkeakoulun Liiketoiminta ja palvelut -yksikön ennakointijulkaisu perustuu Ritva Jylhän suorittamaan tradenomien osaamistarvekyselyyn. Kysely toteutettiin syksyllä 2010. Toimeksiannon tarkoituksena oli kartoittaa Keski-Suomessa toimivien työelämän edustajien kokemuksia ja näkemyksiä tradenomien nykyisestä osaamisesta sekä tulevaisuuden osaamishaasteista. Työelämänäkemyksen tueksi ja vertailukohtaksi selvitimme myös opetushenkilöstömme käsityksiä tradenomikoulutuksen nykytilasta.

Julkaisun kirjoittamiseen ovat osallistuneet Ritva Jylhä, Pertti Pernu ja Asta Wahlgrén. Julkaisun teknisestä viimeistelystä on vastannut Teija Koskinen, kieliäsun on tarkastanut Anne Kitunen. Lämmin kiitos kaikille! Lisäksi haluan esittää parhaat kiitokset ennakointikyselyymme vastanneille työelämän edustajille sekä opetushenkilöstömme jäsenille. Toivon, että osaamme vastata esille nostettuihin osaamistarpeisiin mahdollisimman hyvin.

Jyväskylässä 16. päivänä elokuuta 2011

Asta Wahlgrén

Koulutustarve lähtee työelämästä

ASTA WAHLGREN & PERTTI PERNU

Tulevaisuuden osaamistarpeet

Koulutusjärjestelmän ja koulutuksen määrällisellä ja laadullisella kehittämisellä on merkittävä yhteiskunnallinen sidos. Tavoitteena on varmistaa osaavan työvoiman tarjonta valtakunnallisesti ja alueellisesti. Työvoiman tarjonnan ja kysynnän kohtaanto-ongelma on globaalissa taloudessa iso haaste. Muutos on nopeaa. Määrällisten muutosten rinnalla korostuvat entistä enemmän uudenaikaiset osaamisvaatimukset, jotka pyritään huomioimaan niin asteittain supistuvassa nuorten koulutuksessa kuin myös aikuisten koulutuksessakoulutuksessakin. Kolmas yhteiskunnallinen haaste liittyy Suomen julkisen talouden tilaan. Koulutusinvestointien tuottavuutta pitäisi parantaa laatutasosta tinkimättä.

Keskeiseksi teemaksi uusissa osaamisvaatimuksissa nousee Elinkeinoelämän keskusliiton Oivallus-hankkeen loppuraportin (2011) mukaan luovuus. Luovuus nähdään kykynä löytää uusia tai uudistettuja ratkaisuja tai työtapoja. Sirpalemaisista oppisisällöistä olisi siirryttävä isompiin kokonaisuuksiin, ilmiöihin ja ongelmiin. Näin opiskelijat olisivat valmiimpia kohtaamaan työelämän monimutkaisen ja monimuotoisen toimintaympäristön. Erilaisten oppimismenetelmien avulla taas pyritään lähentämään korkeakouluja ja työelämää. Työelämävalmiuksien merkitys tulee korostumaan kaikilla koulutusasteilla.

Jyväskylän ammattikorkeakoulun (JAMK) Liiketoiminta ja palvelut -yksikkö (LIPA) kouluttaa osaavia tradenomeja ennen muuta Keski-Suomessa toimivien yritysten ja yhteisöjen nykyisiin ja tuleviin tarpeisiin. JAMKin liiketalouden koulutus on valtakunnallisestikin tarkastellen vetovoimaista ja laadukasta. Vetovoimasta kertoo vuosittainen menestys yhteyshaussa: liiketalouden koulutusohjelma on koko 2000-luvun ajan kuulunut valtakunnan kärkijoukkoon. Liiketalouden koulutuksen laatua indikoivat niin työelämän edustajien positiivinen palaute kuin koulutusohjelman menestyminen Korkeakoulujen arviointineuvoston laatuyksikökilpailussa 2010.

Tradenomikoulutuksessa työelämävalmiuksien varmistaminen on

ollut alusta asti merkittävä koulutussuunnittelua ohjaava tavoite. Liiketalouden koulutus on myös panostanut vahvasti oppimismenetelmien kehittämiseen ja monimuotoiseen oppimiseen. Koulutussuunnittelun punaisena lankana on ollut vahvan perusosaamisen tarjoaminen opiskelijoille. Generalistiosaamisen rinnalla olemme monipuolisen opintotarjottimen ja ns. kärkien avulla antaneet halukkaille mahdollisuuden erikoistua ja suuntautua valitsemalleen osaamisalueelle.

Miten rakennamme koulutuksen sisällön vastaamaan tulevaisuuden haasteita? Tämä kysymys on ollut ennakoitavuutemme ja tämän raportin lähtökohta.

Ennakointikyselyn toteutus

Liiketoiminta ja palvelut -yksikkö toteutti syksyllä 2010 ennakointikyselyn, jossa kartoitettiin keskisuomalaisten yritysten, sekä julkisen ja kolmannen sektorin edustajien näkemyksiä siitä, millaista osaamista tradenomeilla pitäisi olla vuonna 2020. Kyselytutkimuksen tuloksia käytetään koulutuksen suunnittelussa ja kehittämisessä.

Kaksiosainen kysely toteutettiin Digium-ohjelmistolla. Kyselylomake lähetettiin sähköpostitse kaikille vähintään viisi henkilöä työllistävälle Keski-Suomessa toimiville yrityksille ja yhteisöille. Lomake osoitettiin organisaation rekrytoinneista vastaaville henkilöille. Kaikkiaan 981 lähetettyyn kyselyyn vastasi määräaikaan mennessä 153 henkilöä. Näin vastausprosentiksi saatiin 15 %. Vastausprosenttia ei voida pitää tilastollisesti luotettavana, mutta vastaajien näkemykset palvelevat silti hyvin koulutuksen kehittämistä. Mitta-asteikkona käytettiin 5-portaista Likert-asteikkoa.

Kyselyn toinen osio suunnattiin liiketalouden koulutusohjelmassa toimiville yliopettajille ja lehtoreille. Sen avulla haluttiin saada vertailuaineistoa nykytilanteesta. Vastaajia pyydettiin arvioimaan, missä määrin kyselyn osaamisen katsottiin toteutuvan nykyisessä koulutuksessa. Kysely lähetettiin 16 henkilölle ja vastauksia saatiin 10 kappaletta. Palautusprosentiksi saatiin näin ollen 62 %.

Vastaajaryhmien kesken ilmeni eroja. Työelämäedustajat pitivät pääsääntöisesti kaikkia osaamisominaisuuksia tärkeämpinä kuin koulutuksen toteuttajat. Ainoan poikkeuksen muodostivat vientiosaaminen ja kansainvälisyysosaaminen. Suurimmat painotuserot (>1) olivat mm. seuraavilla ominaisuuksilla: toimialan ansaintalogiikan ymmärtäminen, riskinhallintakyky, tuloksentehtäminen, palvelujen alihankintaosaaminen, rahoituksen osaaminen ja aloitekyky.

Reliabiliteetti viittaa tutkimuksen toistettavuuteen. Vastausprosentti jäi ammattikorkeakoulun ulkopuolelle lähetetyissä kyselyissä alhaiseksi. Uusintatutkimus voisi tuoda painotuseroja osaamisominaisuuksien prosenttijakaumiin.

Tutkimuksen validiteetti kertoo, onko tutkimus mitannut sitä, mitä oli tarkoitus mitata. Sisältövaliditeettia varmistettiin hakemalla vastajiksi alan asiantuntijoita, joilla on kokemusta rekrytoinneista ja osaajien kouluttamisesta. Lisäksi kysymykset testattiin etukäteen, jotta kysymykset olisivat ymmärrettäviä ja yksiselitteisiä.

Kyselyn tulokset

Vastaajien taustatiedot

Vastaajan yrityksen/yhteisön taustatiedot

Toimiala

Vastaajilta tiedusteltiin ensin toimialaa. Suurimmat vastaajaryhmät edustivat teollisuutta sekä tukku- ja/tai vähittäiskauppaa. Mukana oli myös sosiaalipalveluissa (10 kpl), rakennusalalla (7 kpl) sekä urheilu- ja kustannustoiminnassa (4 kpl) toimivia organisaatioita. Kuusi vastaajaa jätti tarkentamatta toimialansa.

TAULUKKO 1. Toimialat		
Toimiala	Vastaajien määrä	Prosenttia
Teollisuus	37	24 %
Tukku- ja/tai vähittäiskauppa	33	22 %
Kuljetus ja varastointi	6	4 %
Majoitus- ja ravitsemustoiminta	5	3 %
Informaatio ja viestintä	6	4 %
Rahoitus- ja vakuutustoiminta	13	9 %
Kiinteistöalan toiminta	12	8 %
Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	5	3 %
Julkinen hallinto	3	2 %
Koulutus	4	3 %
Muu	29	19 %
YHTEENSÄ	153	100 %

TAULUKKO 2. Muut toimialat/jakauma		
Muu toimiala	Vastaajia	Prosenttia
Rakentaminen	7	5 %
Urheilu- ja kustannustoiminta	4	3 %
Sosiaalipalvelut	10	7 %
Järjestötoiminta	2	1 %
Ei tietoa	6	4 %
YHTEENSÄ	29	19%

Kansainvälisyys

Vajaa kolmasosa vastaajista ilmoitti yrityksellään olevan kansainvälistä liiketoimintaa (tavaroiden tai palveluiden vientiä tai tuontia tai muunlaista yhteistyötä).

TAULUKKO 3. Liiketoiminnan kansainvälisyys		
Onko yrityksellänne kansainvälistä liiketoimintaa?	Vastaajia	Prosenttia
Ei ole	110	72 %
Kyllä on	43	28 %
YHTEENSÄ	153	100 %

Työnantaja ja henkilökunnan määrä

Lähes kaikki vastaajat työskentelivät yrityksissä. Valtaosa vastaajayrityksistä työllistää 5 - 49 henkilöä.

TAULUKKO 4. Työnantaja ja henkilökunnan määrä		
Työnantaja	Vastaajia	Prosenttia
Yritys	143	94 %
Julkinen sektori	2	1 %
Kolmas sektori	8	5 %
YHTEENSÄ	153	100 %
Henkilökunnan määrä	Vastaajia	Prosenttia
5 - 19 hlöä	83	54 %
20 - 49 hlöä	37	24 %
50 - 99 hlöä	4	3 %
yli 100 hlöä	29	19 %
YHTEENSÄ	153	100 %

Vastaajan koulutus, tehtävä, ikä ja sukupuoli

Yli puolella vastaajista oli joko ammattikorkeakoulu- tai yliopistopohjainen koulutus ja useimmat toimivat johtaja-/päällikkötason tehtävissä. Tyypillinen vastaaja oli keski-ikäinen mieshenkilö.

TAULUKKO 5. Vastaajien koulutus		
Vastaajan koulutus	Vastaajia	Prosenttia
Kansakoulu tai peruskoulu	7	5 %
Ammatillinen peruskoulutus	35	23 %
Ylioppilastutkinto	13	9 %
Ammattikorkeakoulu	54	35 %
Yliopisto tai korkeakoulu	44	29 %
YHTEENSÄ	153	100%

Vastaajan koulutus

TAULUKKO 6. Vastaajien ikäjakauma		
Vastaajan ikä	Vastaajia	Prosenttia
25 - 34	15	10 %
35 - 44	37	24 %
45 - 54	66	43 %
55 - 64	34	22 %
65 -	1	1 %
YHTEENSÄ	153	100%

Vastaajan ikä

Vastaajan sukupuoli

TAULUKKO 7. Vastaajien sukupuolijakauma		
Sukupuoli	Vastaajia	Prosenttia
Mies	104	68 %
Nainen	49	32 %
YHTEENSÄ	153	100%

Osaamisaluekartoitus

Vastaajilta kysyttiin ”Miten tärkeinä pidätte seuraavia tradenomiensa osaamiseen liittyviä ominaisuuksia, kun arvioidaan yrityksenne toimintaa vuonna 2020? (5 = erittäin suuri merkitys, 4 = melko suuri merkitys, 3 = kohtalainen merkitys, 2 = vähän merkitystä, 1 = ei lainkaan merkitystä)”. Kysymykset oli luokiteltu kyselylomakkeessa viiden otsikon alle. Seuraavilla sivuilla kyselyn tulokset esitellään kuvioina.

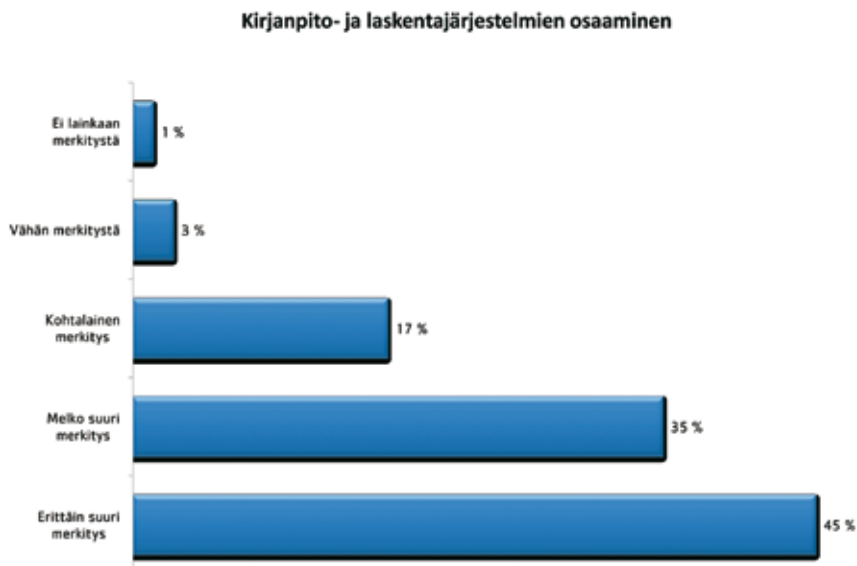
Lisäksi on tehty tulkintaa vastausten jakaumasta, ja tuloksista on nostettu esiin sellaisia jakaumia, jotka koulutusorganisaation näkökulmasta poikkeavat arkitiedosta ja -kokemuksesta. Poikkeamat ovat tervetulleita, sillä koulutuksen järjestäjät joutuvat pohtimaan lisäselvitysten tekemistä ja koulutuksen uudelleen suuntaamista työnantajien osaamistarpeisiin perustuen.

Tulkinnoissa on laskettu yhteen vastauksista kaksi vastausluokkaa eli erittäin suuri merkitys ja melko suuri merkitys (%) tai vähän merkitystä ja ei lainkaan merkitystä (%) ja näistä esitetään prosenttiluku. Kohtalainen merkitys –vastausluokkaa ei tekstitulkinnoissa ole laskettu mukaan.

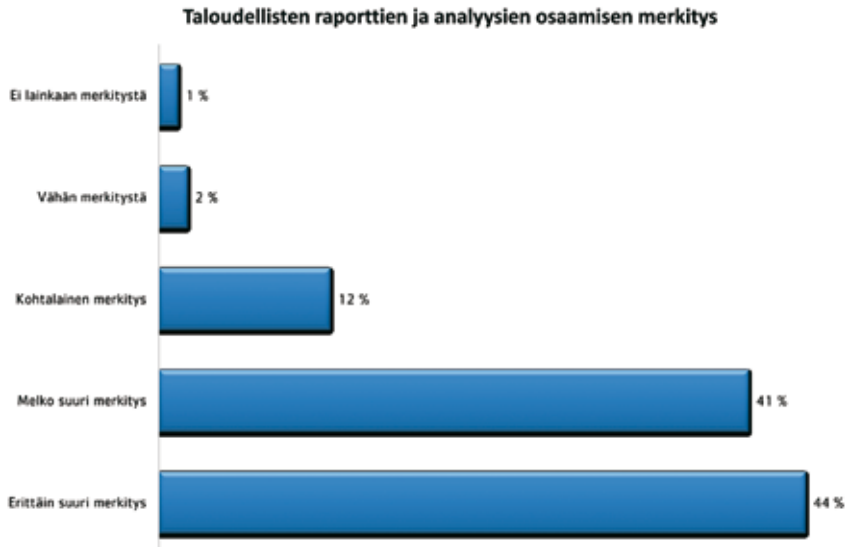
Taloushallinnon taitojen ja juridiikan osaaminen

Taloushallinnon ja juridiikan osaaminen

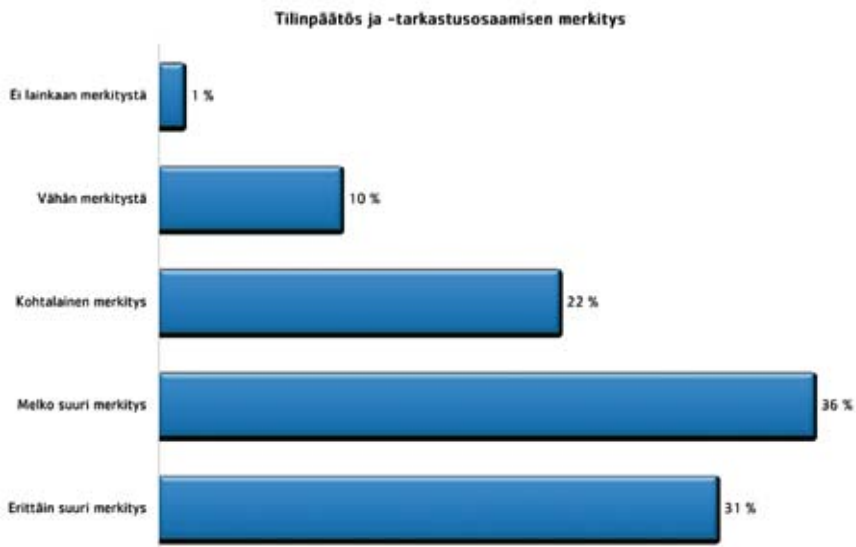
Kuvioissa 1 – 7 on havainnollistettu vastaajien näkemyksiä taloushallinnon ja juridiikan osaamisen merkityksestä. Vastaajien mielestä raportointiosaamisen merkitys (Kuvio 3) nousee tärkeimmäksi osaamistekijäksi, sillä 85 %:n mielestä sillä on erittäin suuri tai melko suuri merkitys. Verotusosaamisella (59 %) ja juridisella osaamisella (58 %) on vähäisempi merkitys.



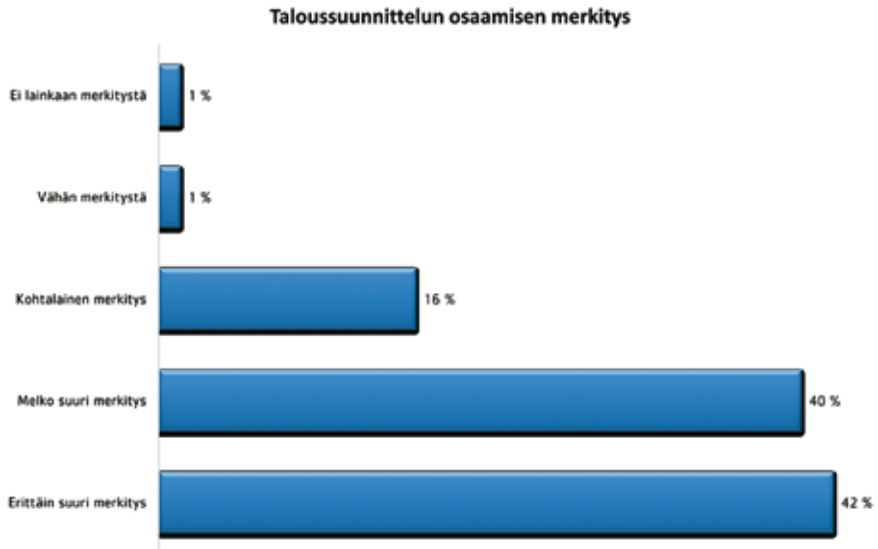
Kuvio 1. Taloushallinnon käytännön taidot (kirjanpito- ja laskentajärjestelmät), n=150



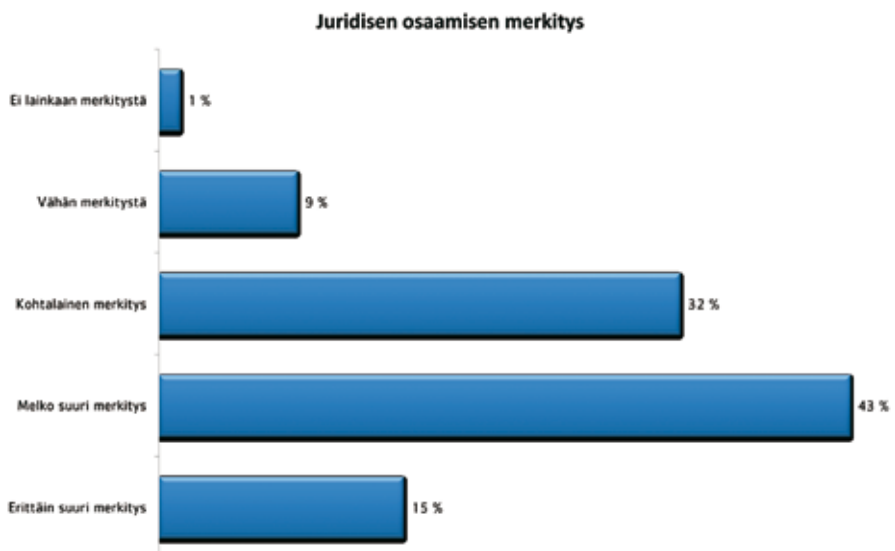
Kuvio 2. Taloudelliset raportit ja analyysit, n=153



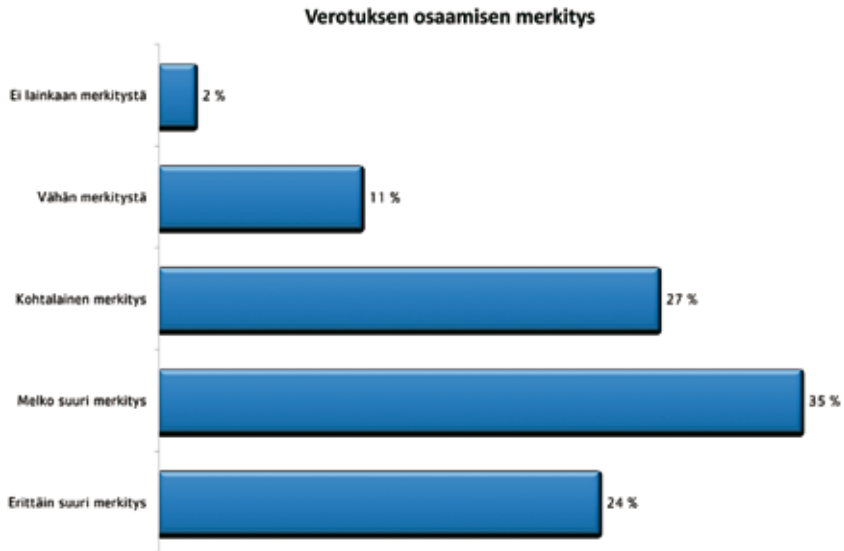
Kuvio 3. Tilinpäätös- ja tarkastus, n=150



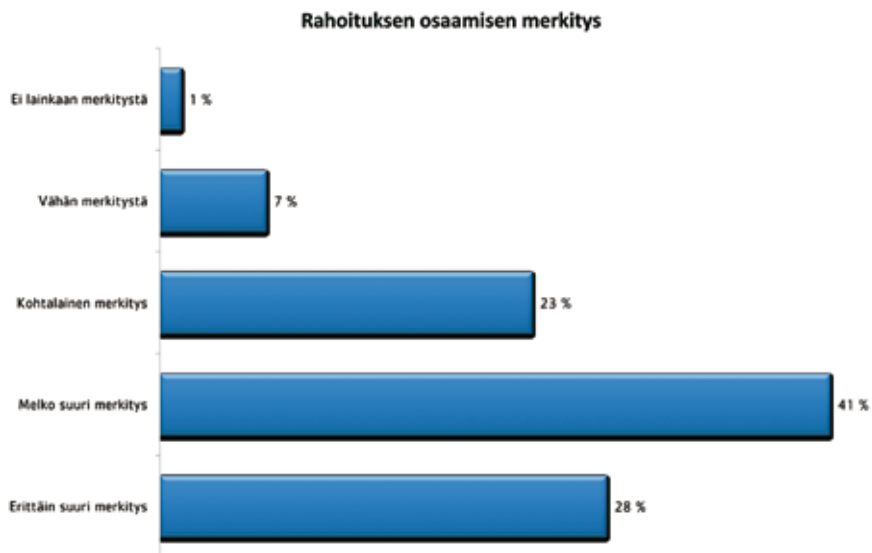
Kuvio 4. Taloussuunnittelu, n=151



Kuvio 5. Juridinen osaaminen, n=152



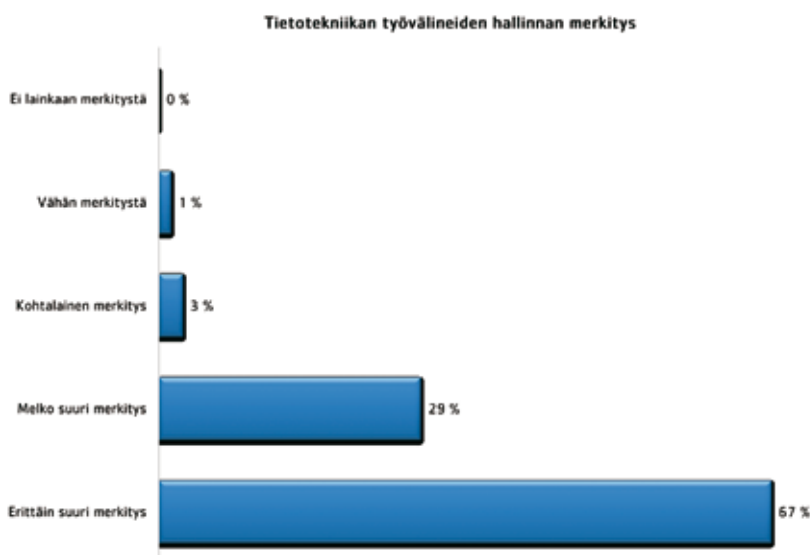
Kuvio 6. Verotuksen osaaminen, n=153



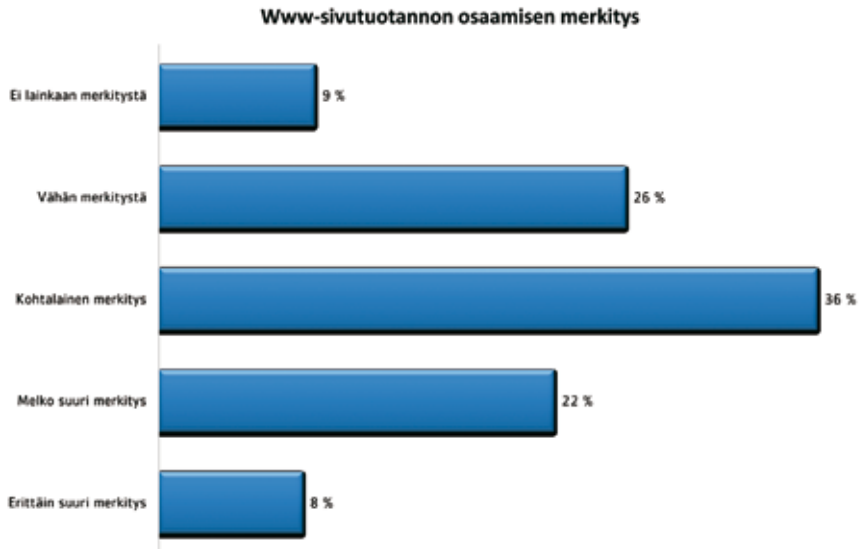
Kuvio 7. Rahoituksen osaaminen, n=152

Tietotekninen osaaminen

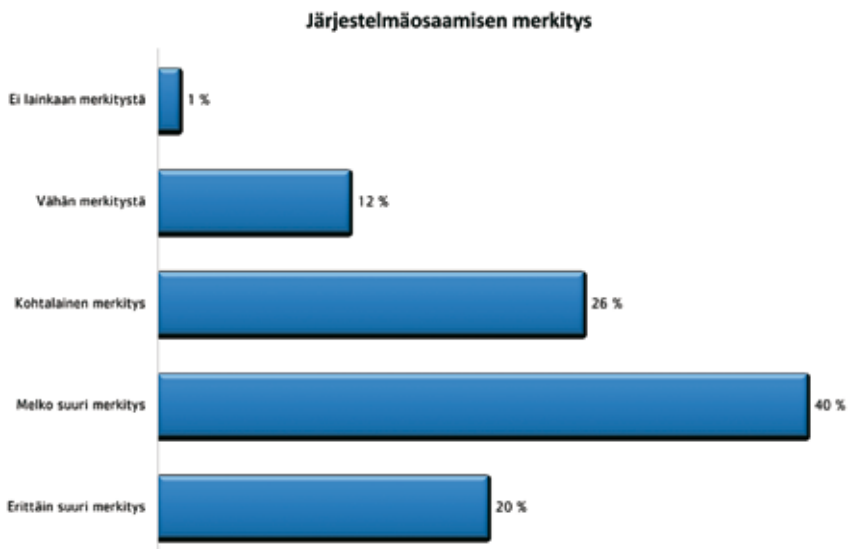
Kuvioissa 8–11 on esitetty vastaajien käsityksiä tietoteknisen osaamisen merkityksestä. Osaamisen näkökulmasta tärkeimmäksi nousee tietoteknisten työvälineiden hallinnan merkitys. Vastaajista 96 % on sitä mieltä, että työvälineiden hallinnalla on erittäin tai melko suuri merkitys. Yksittäisistä tietotekniikan osa-alueista järjestelmäosaaminen nousi toiseksi tärkeimmäksi. Vähiten merkitystä nähtiin olevan www-sivuihin liittyvällä osaamisella ja sosiaalisen median osaamisella.



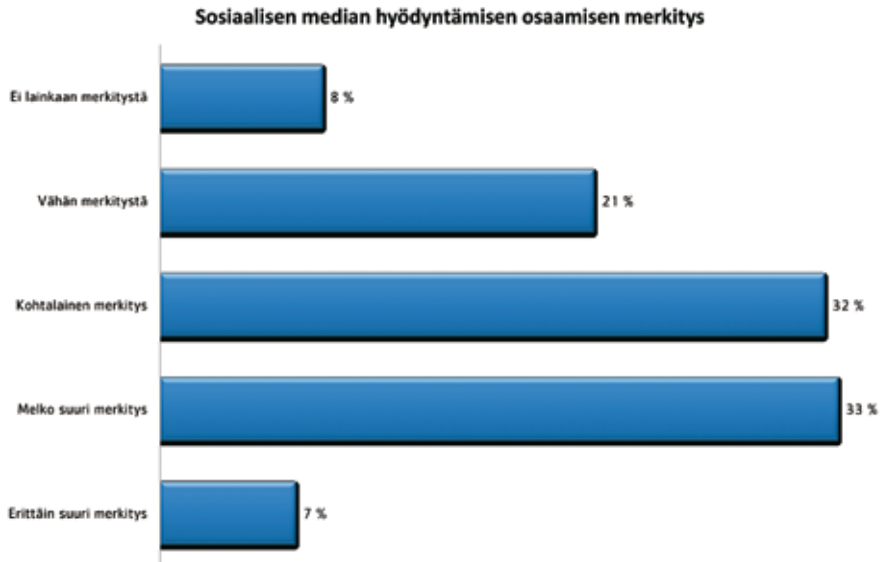
Kuvio 8. Tietotekniikan työvälineiden hallinta, n=153



Kuvio 9. Www-sivujen tekeminen, n=152



Kuvio 10. Järjestelmäosaaminen, n=152



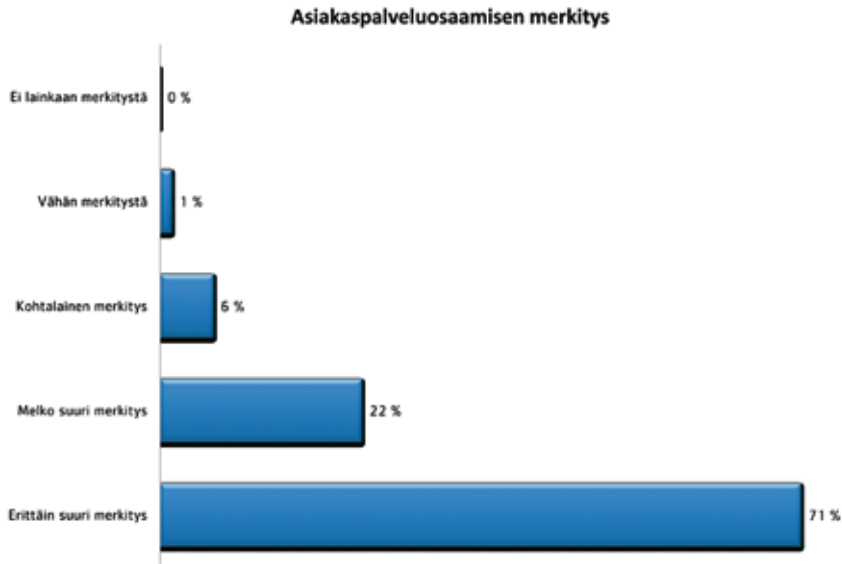
Kuvio 11. Sosiaalisen median hyödyntäminen (esimerkiksi Second Life, Facebook), n=153

Markkinointi- ja myyntiosaaminen

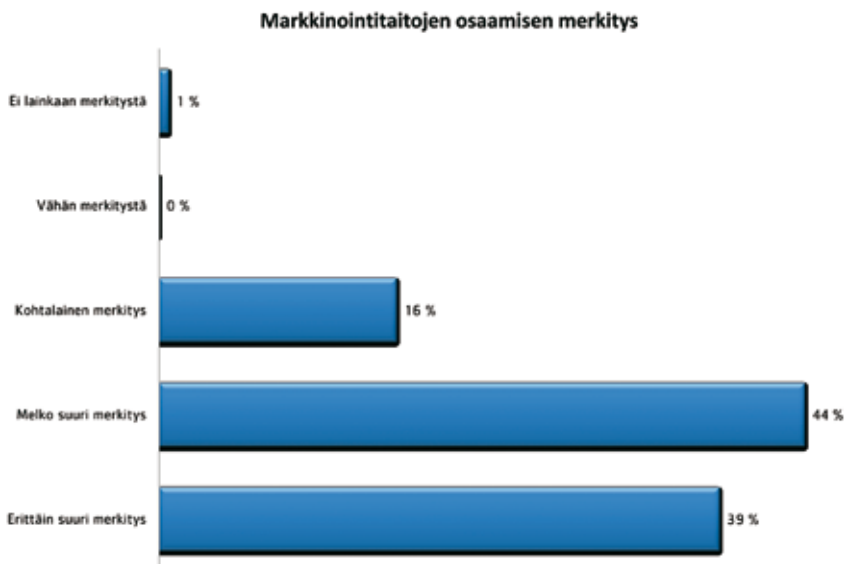
Markkinointi – ja myyntiosaamista kartoitettiin laajalla kysymyspatteristolla. Tulokset on esitetty kuvioissa 12 - 25. Merkittävimmäksi nousi asiakaspalveluosaaminen (93 % vastasi erittäin tai melko suuri merkitys). Toiseksi tärkeimmäksi nousi tuloksetekotaito (90 %). Tuloksetekotaito oli usein nostettu esille myös avoimissa vastauksissa. Kolmanneksi merkittäväimmäksi nousi muutoskyvyn hallinta.

Kansainvälisyyteen liittyvän osaamisen merkityksen osalta vastausjakaamaa voidaan pitää yllättävänä. Alle puolet vastaajista näki vienti- ja tuontiosaamisen (33 %) ja kansainvälisyysosaamisen (42%) olevan erittäin tai melko suurimerkityksellinen. Kolmasosa (35 %) ei nähnyt lainkaan tai näki vain vähän merkitystä vienti- ja tuontiosaamisella.

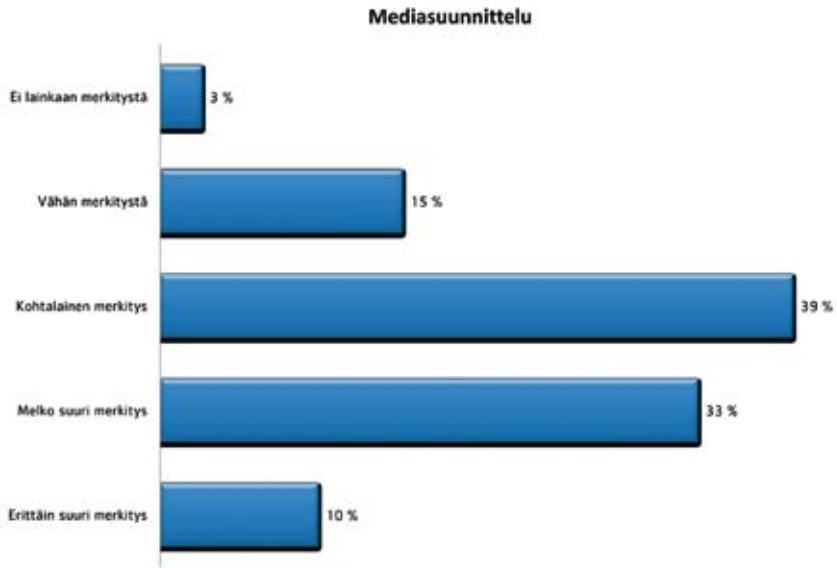
Tuotekehitys- ja tutkimusosaaminen (40 %) ja trenditietoisuus (42 %) saivat suhteessa muihin kategorian vastauksiin vähemmän puoltavia vastauksia.



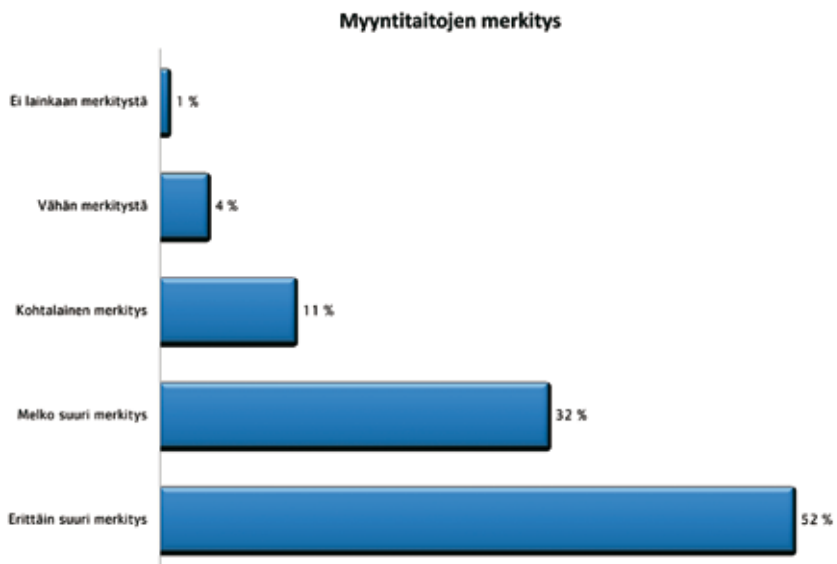
Kuvio 12. Asiakaspalveluosaaminen, n=153



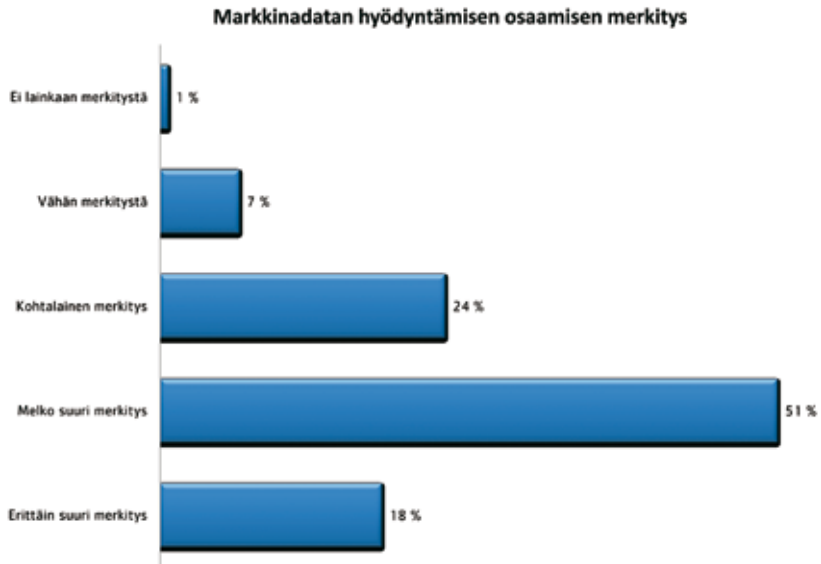
Kuvio 13. Markkinointitaidot, n=153



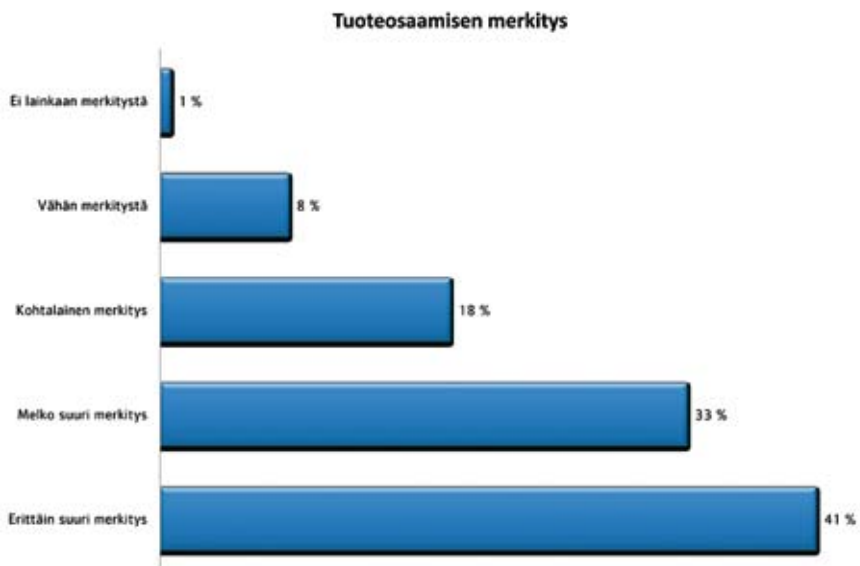
Kuvio 14. Mediasuunnittelu, n=153



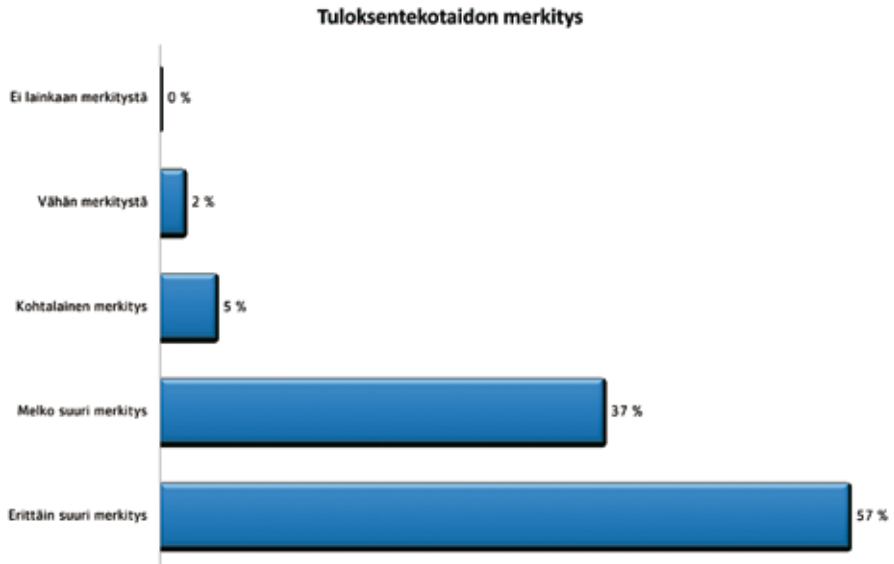
Kuvio 15. Myyntitaidot, n=153



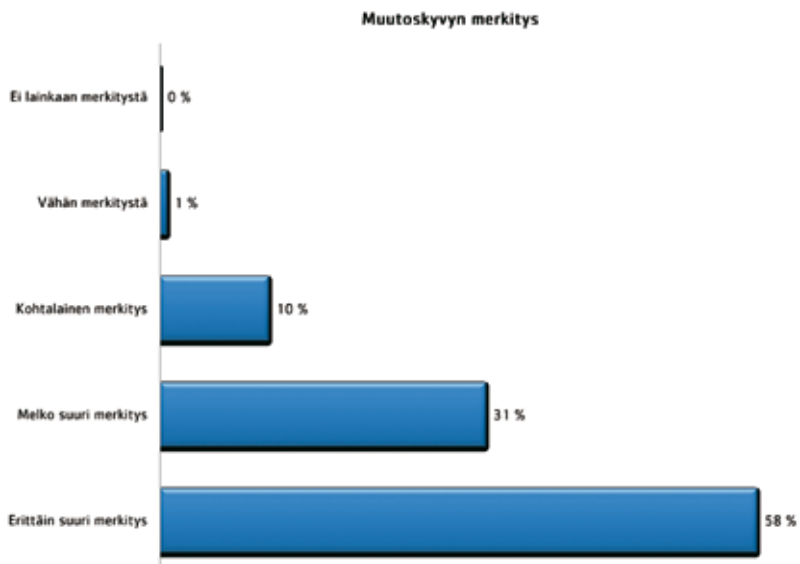
Kuvio 16. Osaa hyödyntää markkinadataa, n=153



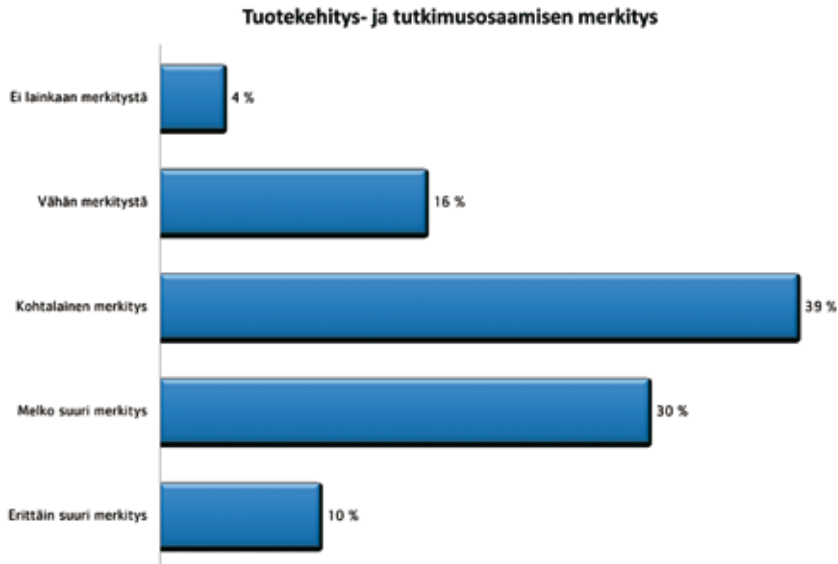
Kuvio 17. Tuoteosaaminen, n=150



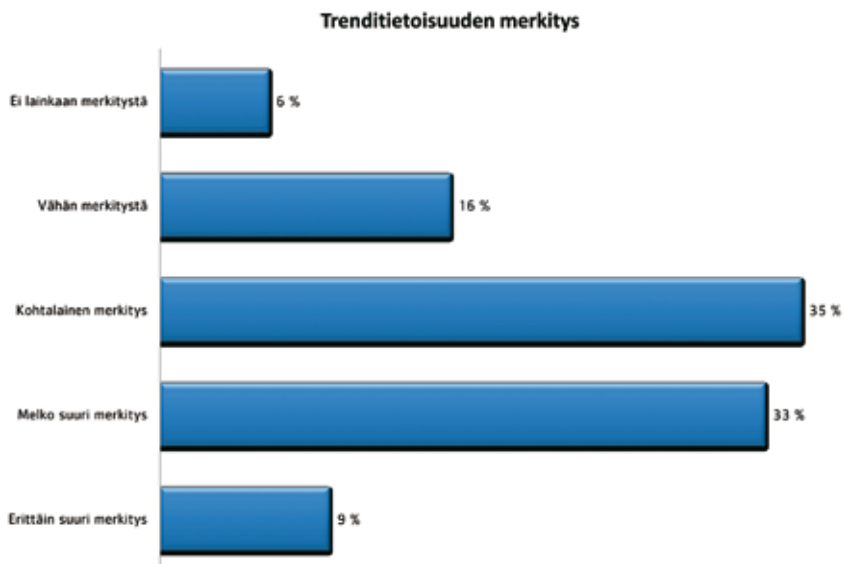
Kuvio 18. Tuloksetekotaito, n=153



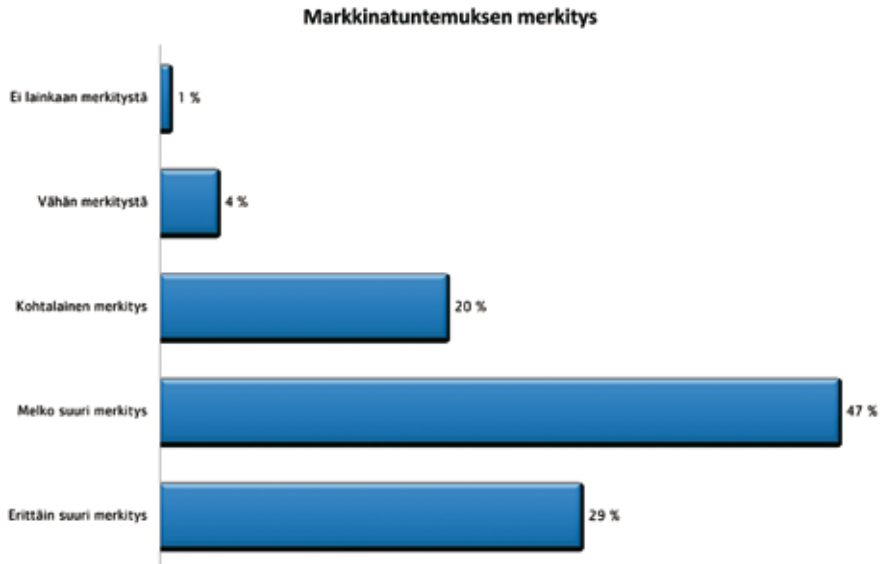
Kuvio 19. Muutoskyky, n=153



Kuvio 20. Tuotekehitys- ja tutkimusosaaminen, n=152



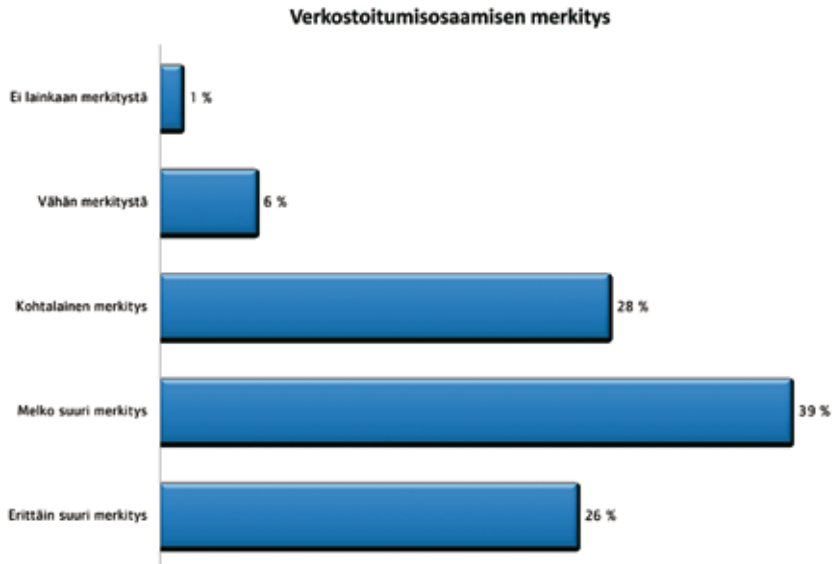
Kuvio 21. Trenditietoisuus, n=150



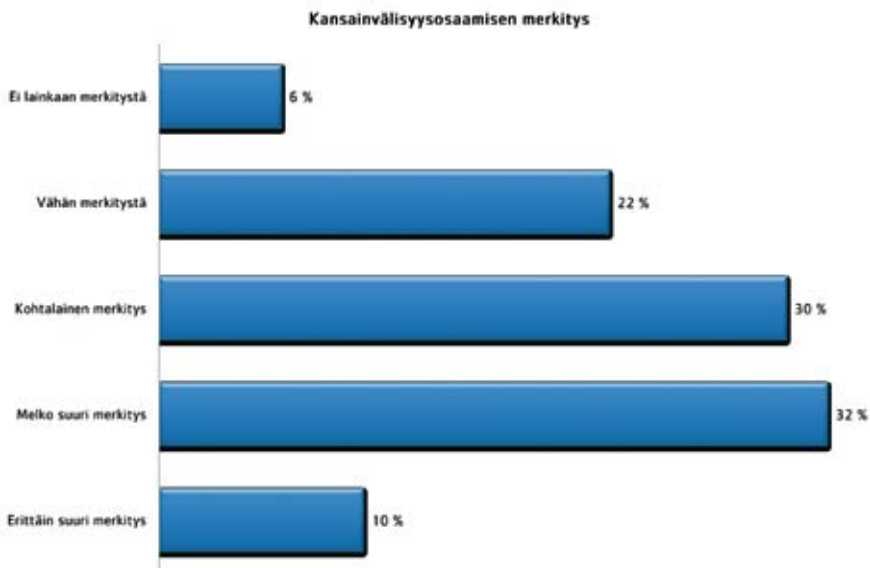
Kuvio 22. Markkinatuntemus, n=152



Kuvio 23. Vienti- ja tuontiosaaminen, n=150



Kuvio 24. Verkostoitumisosaaminen, n=151

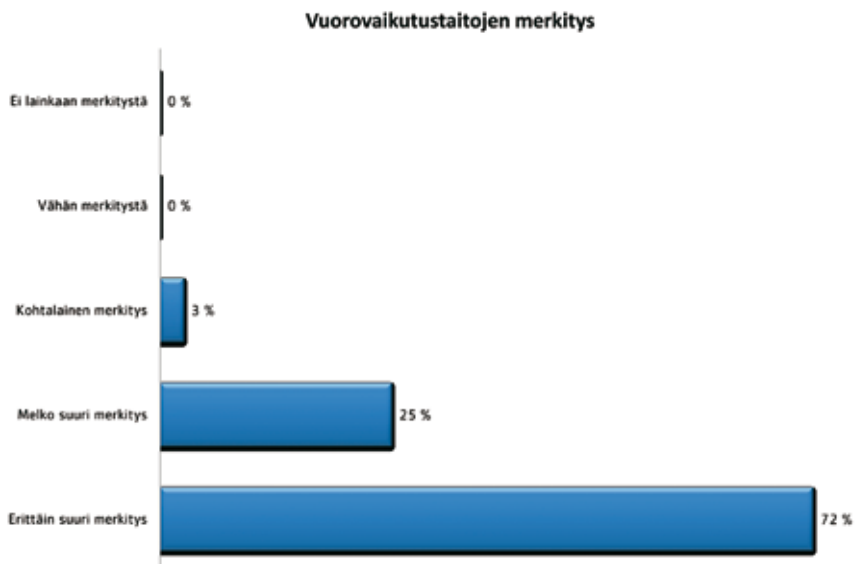


Kuvio 25. Kansainvälisyysosaaminen, n=152

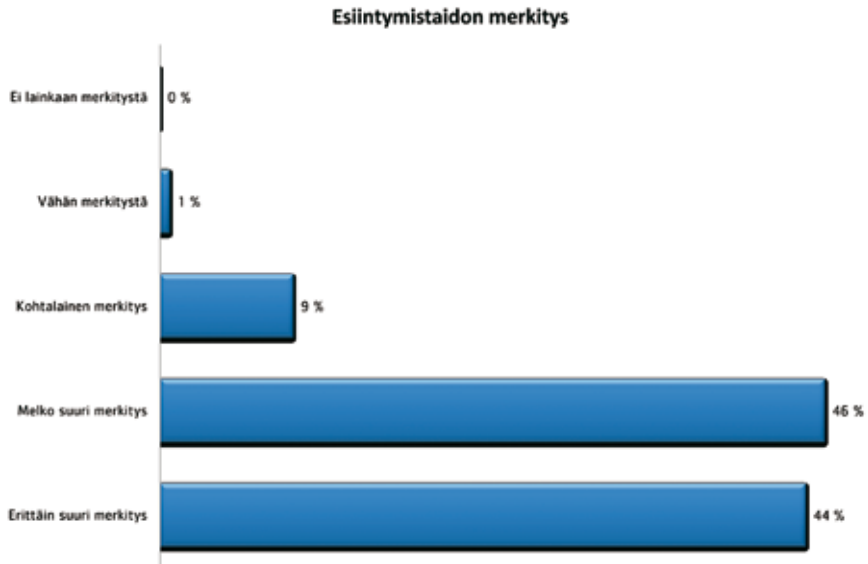
Viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen

Aiemmissa osaamisen ennakkointikyselyissä vuorovaikutustaidot ovat nousseet hyvin korostetusti esille. Tässä tutkimuksessa saatiin saman suuntaisia tuloksia. Kukaan vastaajista ei pitänyt vuorovaikutustaitoja vähämerkityksisinä.

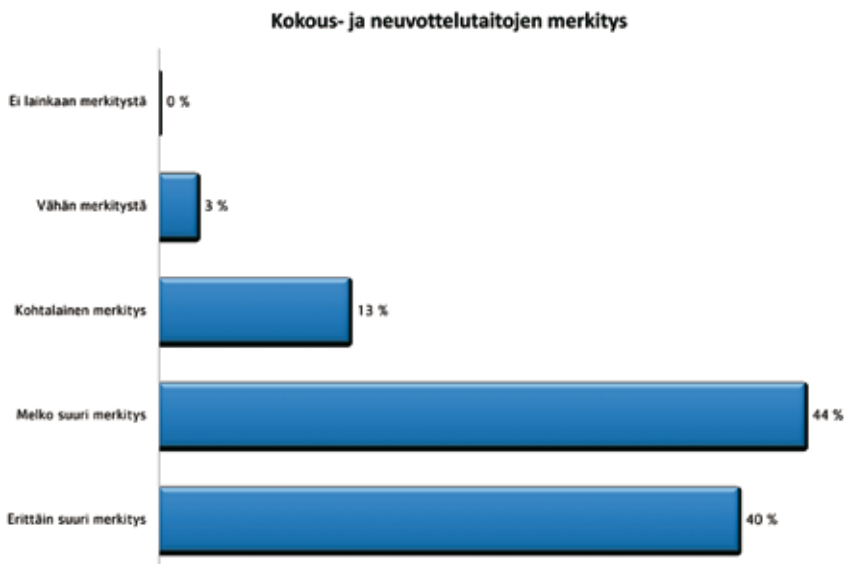
Kuvioiden 26-32 mukaan viestintä- ja vuorovaikutusosaamisesta merkittävintä osaamista ovat vuorovaikutustaidot (98 %), esiintymistaito (90 %) ja ryhmätyötaidot (89 %). Yllättäen kielitaidolla nähtiin olevan vähäisempi merkitys kuin edellä mainituilla, vaikkakin 72 % vastaajista piti kielitaitoa erittäin tai melko suurella merkityksellä. Kulttuuriosaamisen osalta vastaukset jakautuivat.



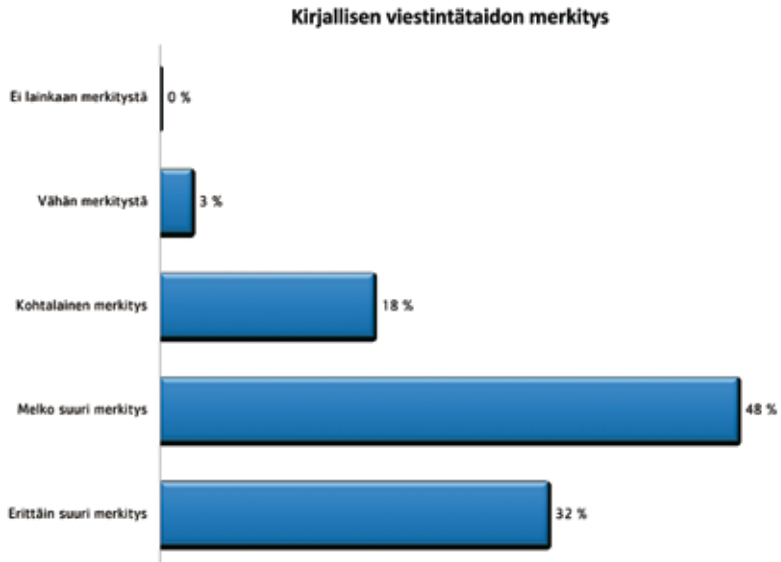
Kuvio 26. Vuorovaikutustaidot, n=153



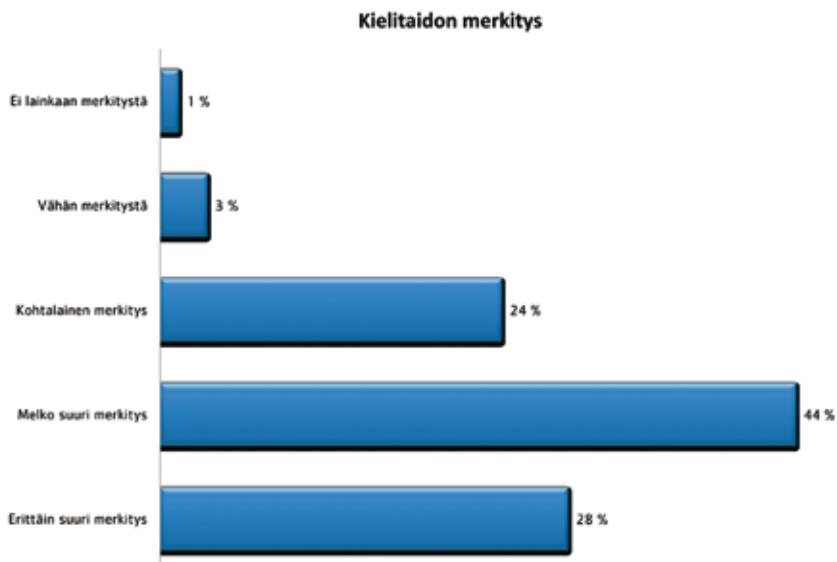
Kuvio 27. Esiintymistaito, n=153



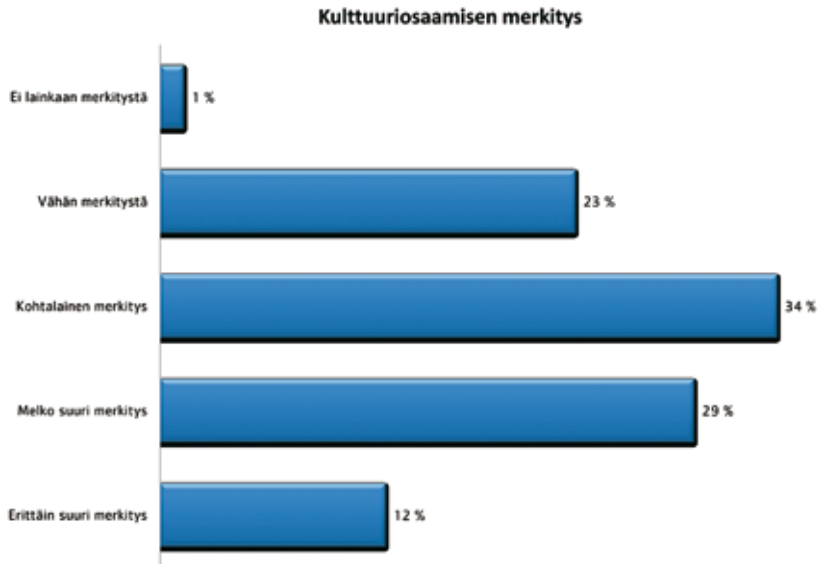
Kuvio 28. Kokous- ja neuvottelutaito, n=153



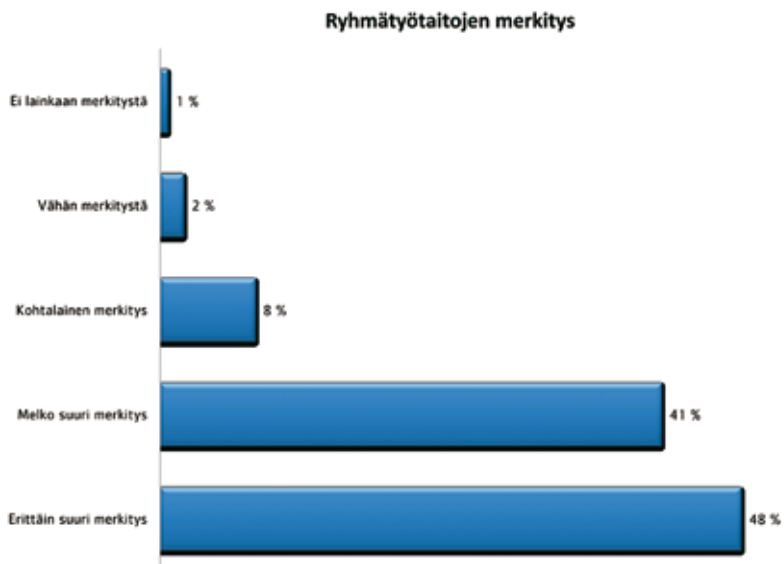
Kuvio 29. Kirjallinen viestintätaito, n=153



Kuvio 30. Kielitaito, n=153



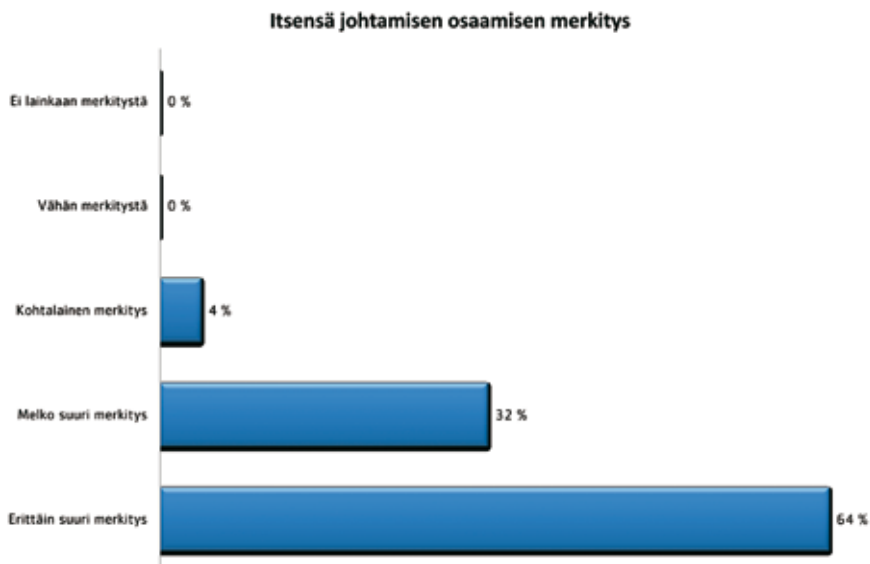
Kuvio 31. Kulttuuriosaaminen, n=153



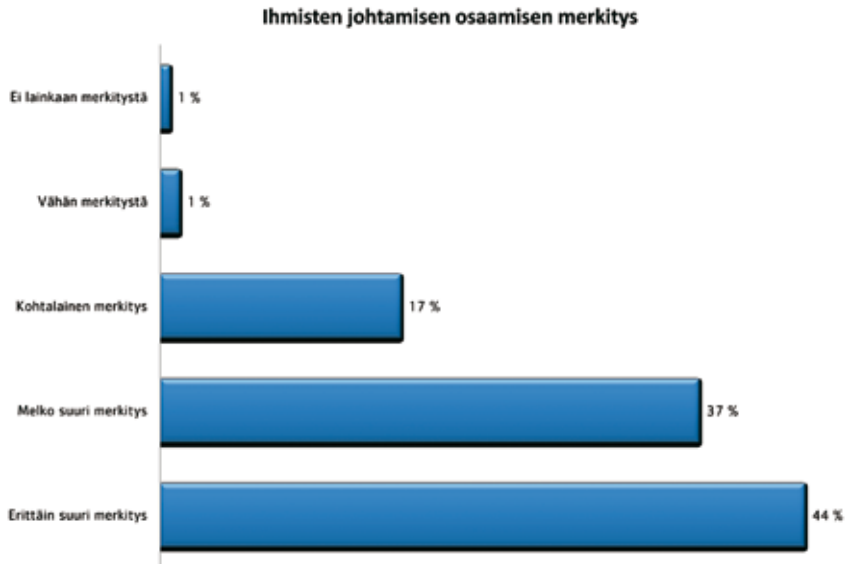
Kuvio 32. Ryhmäytötaito, n=152

Johtamisosaaminen

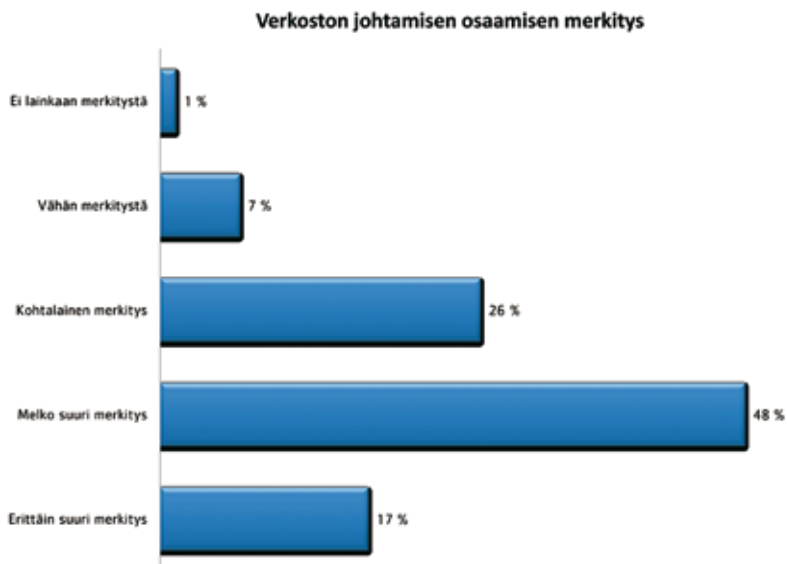
Suomalainen työkuulttuuri painottaa kykyä itsenäiseen työskentelyyn ja ongelmanratkaisuun. Johtamisosaamisen merkitystä kysyttiin 14 kysymyksellä. Kuvioissa 33-46 on esitetty vastausten jakaumat. Merkittävimmit osa-alueiksi vuonna 2020 nousevat vastaajien mielestä itsensä johtaminen (97 %), ihmistuntemus (82 %) ja ihmisten johtaminen (81 %) sekä toimialan ansaintalogiikan ymmärtäminen (85 %). Toisaalta verkoston johtamista (65 %) ja innovaatiojohtamista (59 %) pidettiin vähemmän tärkeinä. Projektityötaidot ja projektien johtaminen ovat monissa tutkimuksissa nousseet merkittäviksi osaamisalueiksi. Tässä aineistossa nämä osaamiset eivät nousseet muita tärkeämmiksi.



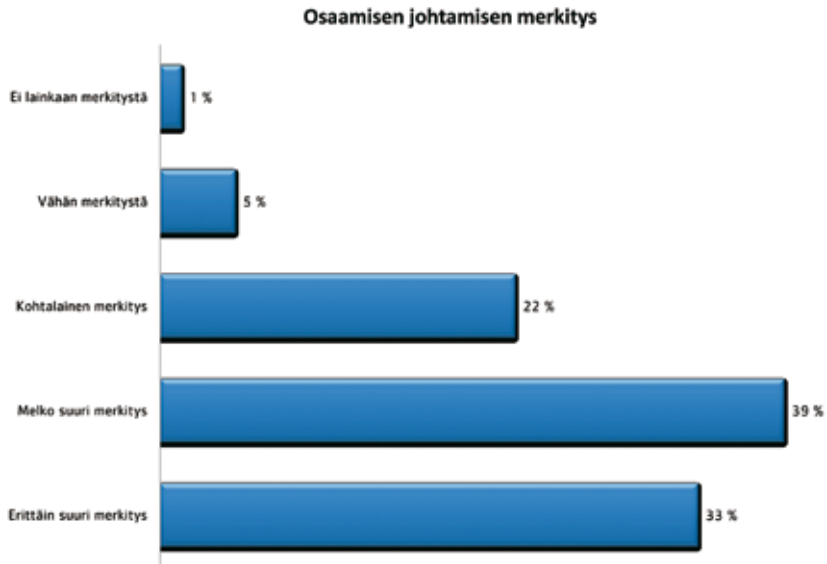
Kuvio 33. Itsensä johtaminen, n=152



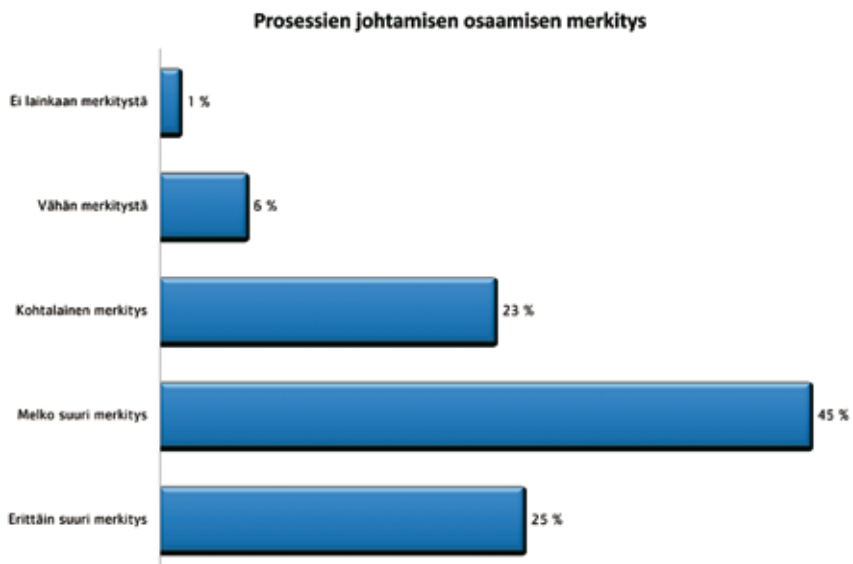
Kuvio 34. Ihmisten johtaminen, n=151



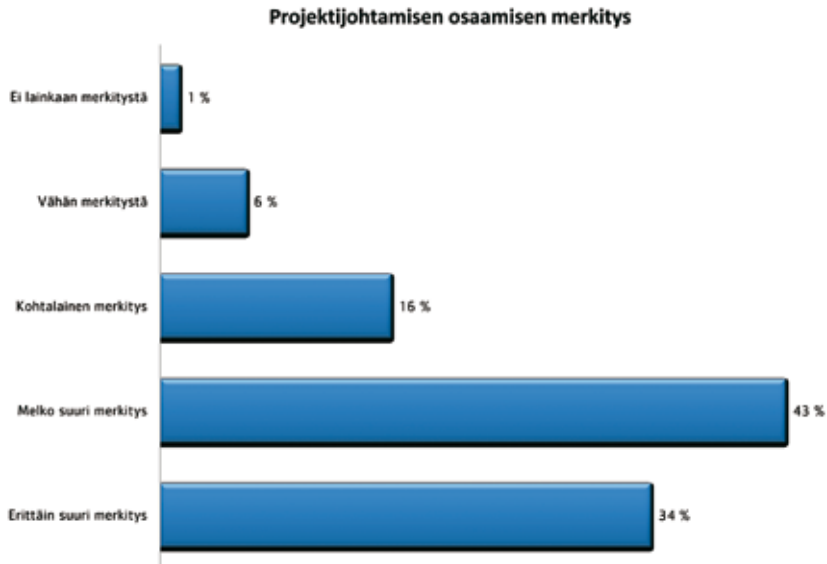
Kuvio 35. Verkoston johtaminen, n=151



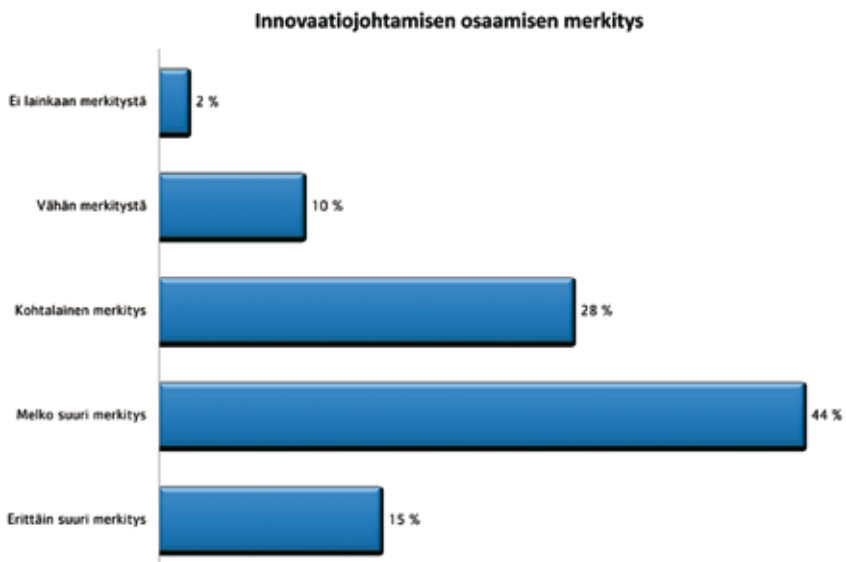
Kuvio 36. Osaamisen johtaminen, n=150



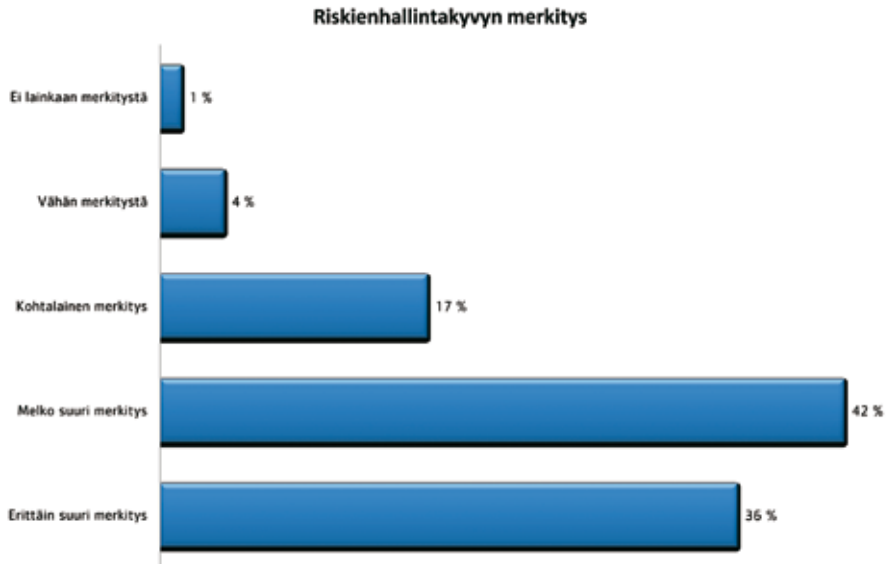
Kuvio 37. Prosessien johtaminen, n=152



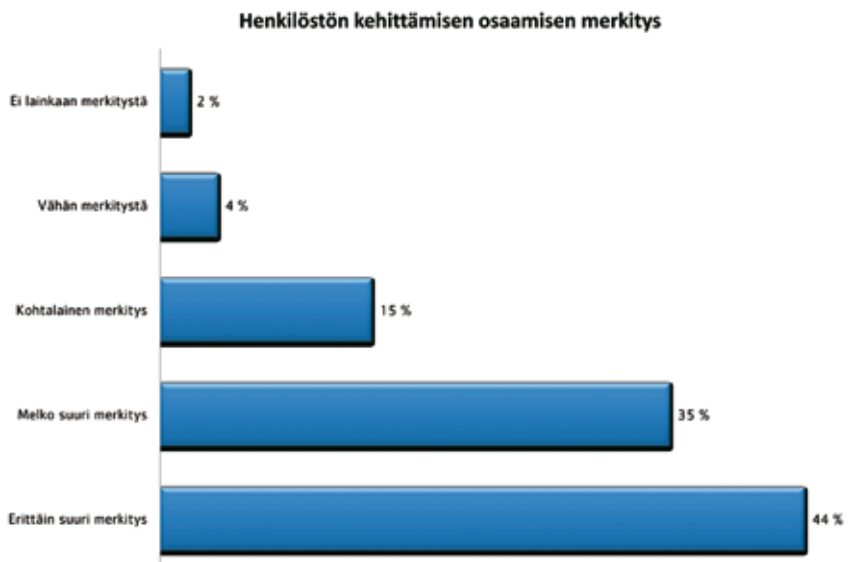
Kuvio 38. Projektien johtaminen, n=151



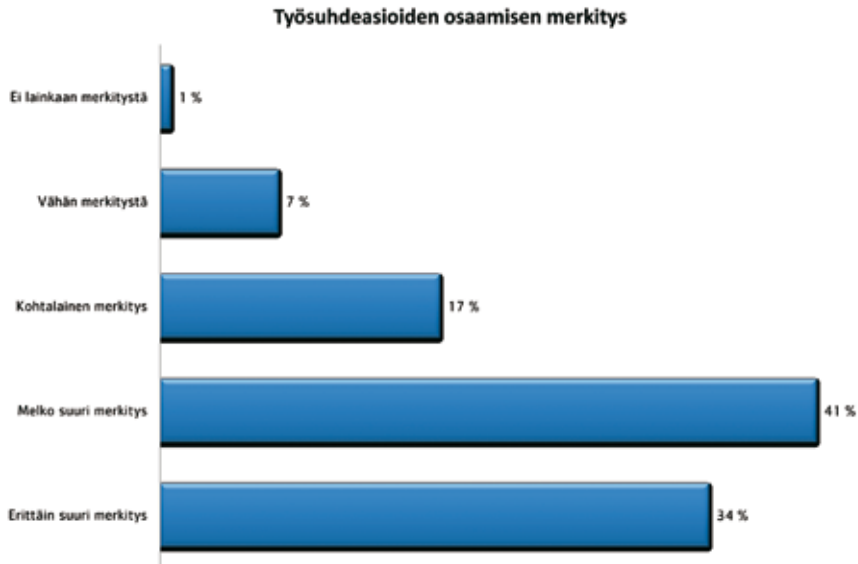
Kuvio 39. Innovaatiojohtaminen, n=151



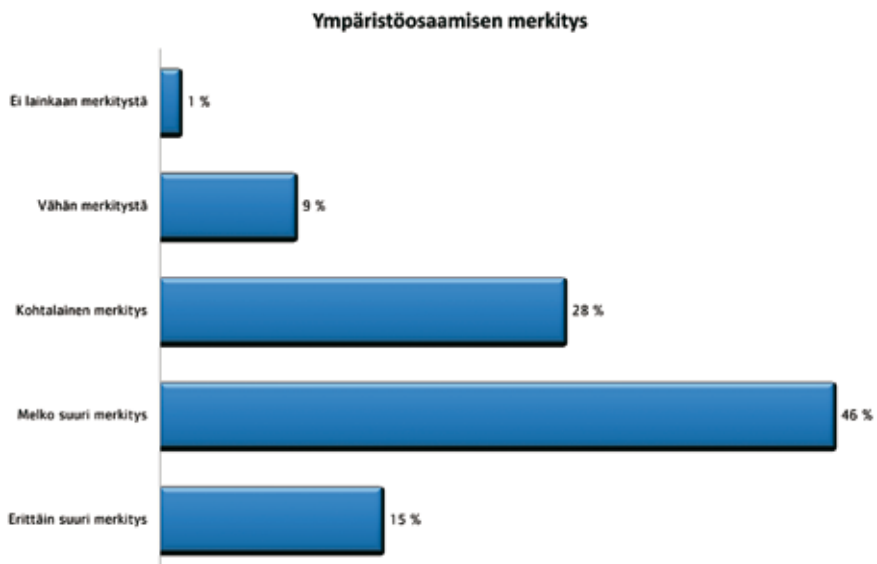
Kuvio 40. Riskienhallintakyky, n=151



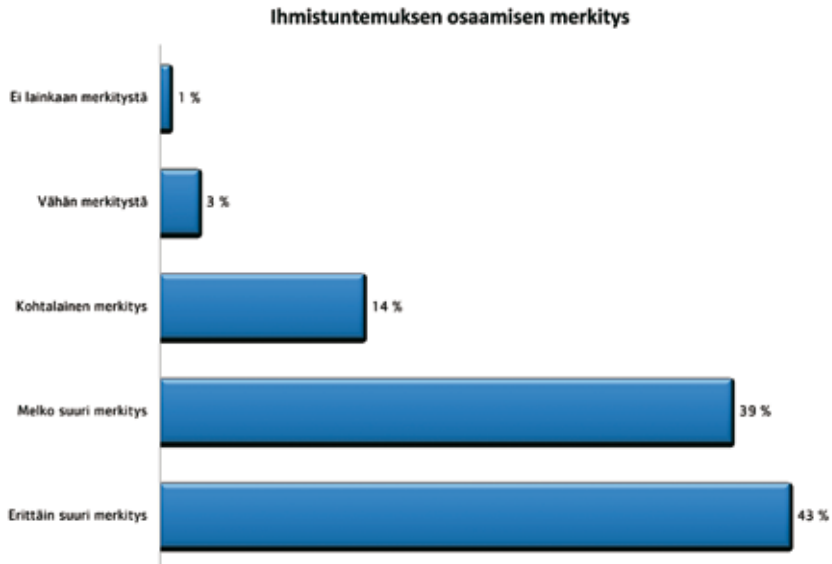
Kuvio 41. Henkilöstön kehittäminen, n=151



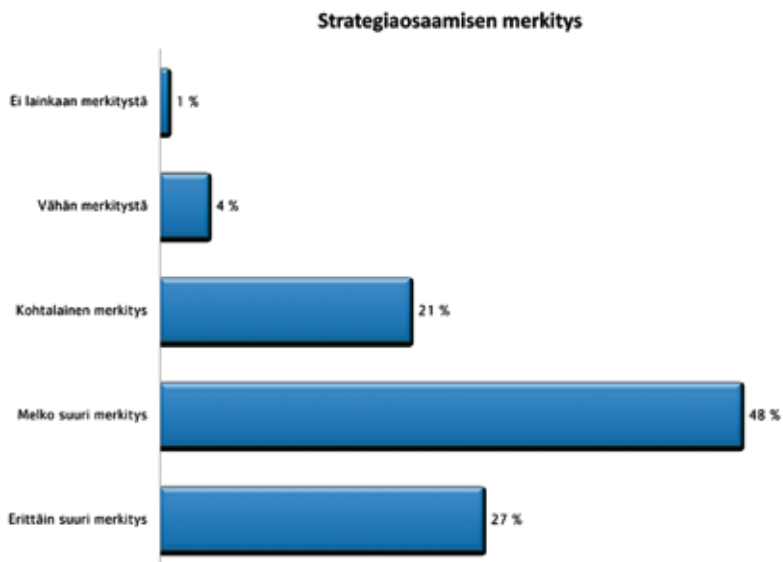
Kuvio 42. Työsuhteasiat, n=150



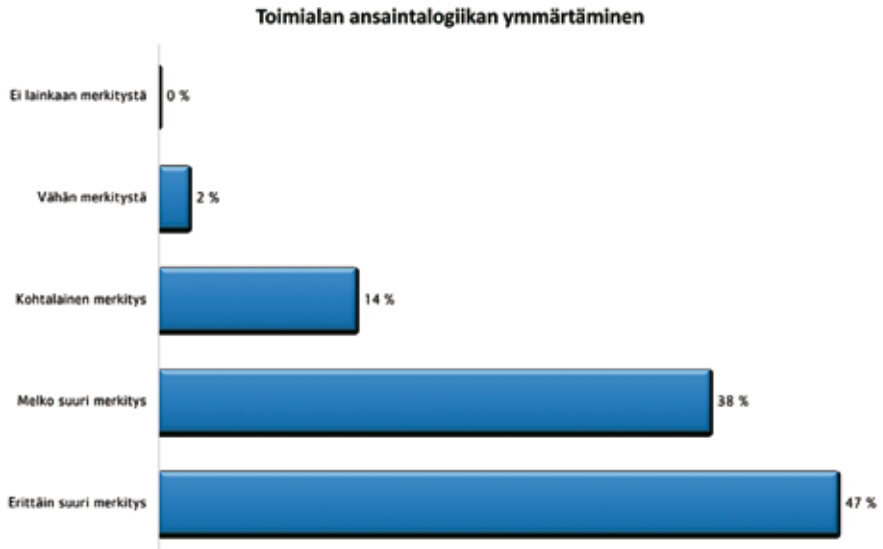
Kuvio 43. Ympäristöosaaminen, n=151



Kuvio 44. Ihmistuntemus, n=150



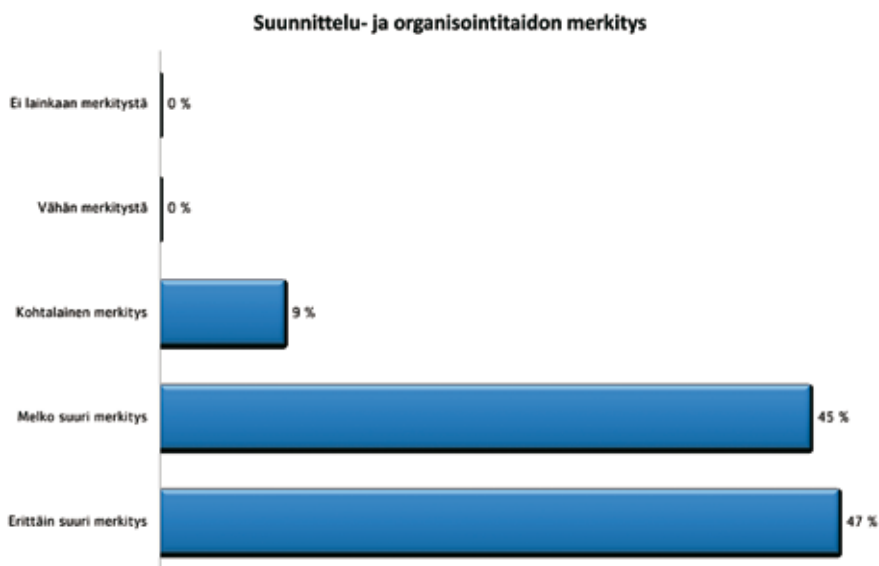
Kuvio 45. Strategiaosaaminen, n=150



Kuvio 46. Toimialan ansaintalogiikan ymmärtäminen, n=148

Muu osaaminen

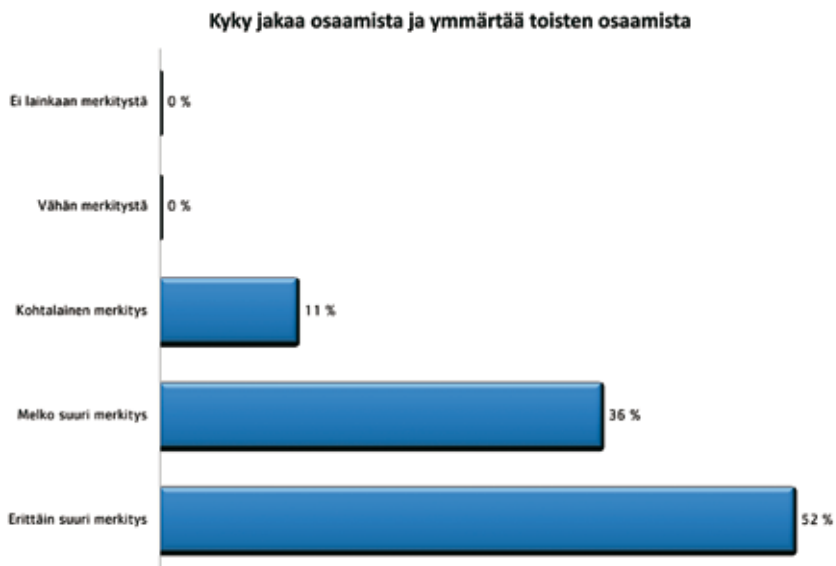
Vastaajat arvostivat seuraavia ominaisuuksia tärkeimpinä : 1) yhteistyökyky (97 %), 2) aloitekyky (96 %), 3) ongelmanratkaisukyky (94 %) sekä kyky soveltaa hankittuja tietoja (94 %). Myös suunnittelu- ja organisointitaidot (92 %) ja kyky hahmottaa ja hallita kokonaisuuksia (92 %) nousivat merkittäviksi. Yllättävää oli mm. osto- ja hankintaosaamisen (59 %) vähäinen merkitys. Myös esteettinen osaaminen (47 %) ja palvelujen alihankintaosaaminen (54 %) saivat vähemmän mainintoja.



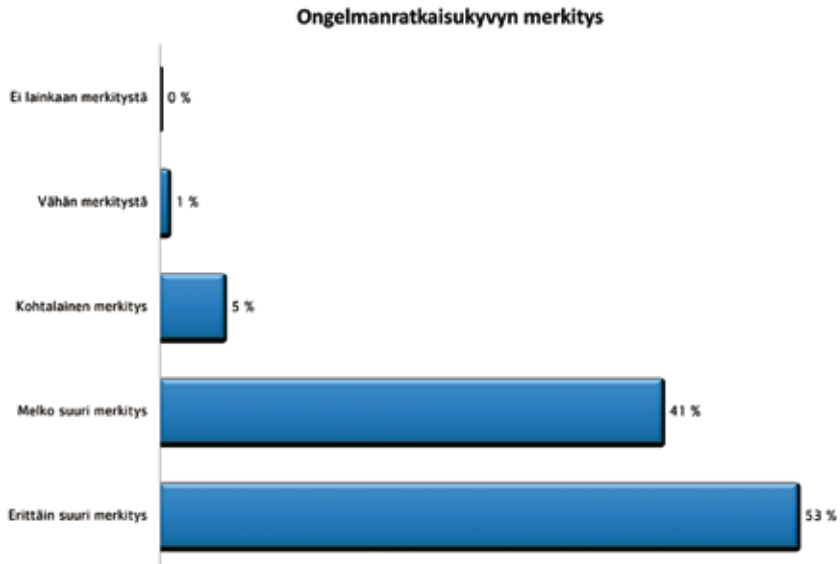
Kuvio 47. Suunnittelu- ja organisointitaito, n=152



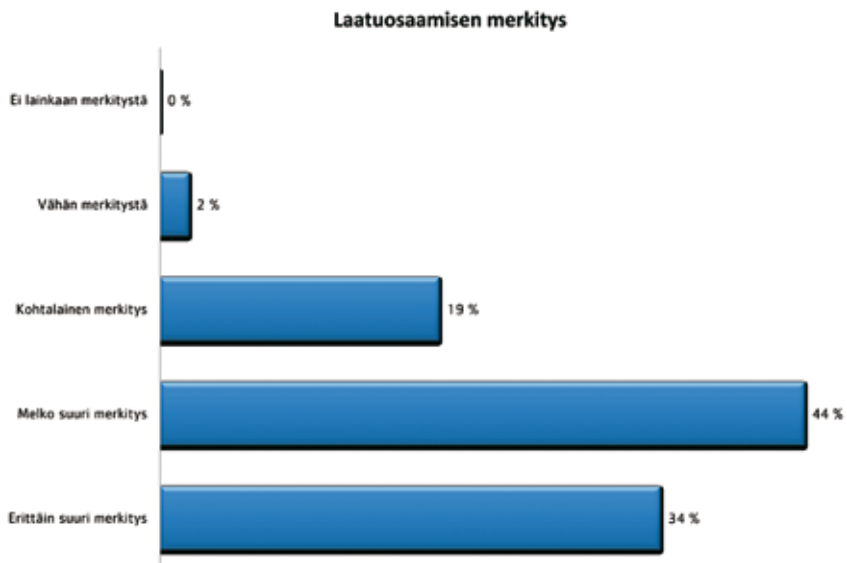
Kuvio 48. Kyky hahmottaa ja hallita kokonaisuuksia, n=151



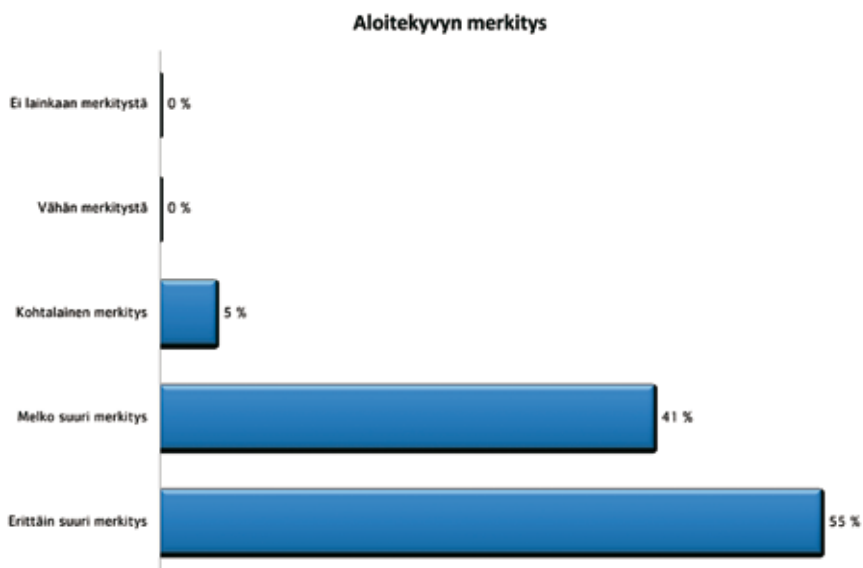
Kuvio 49. Kyky jakaa osaamista ja ymmärtää toisten osaamista, n=151



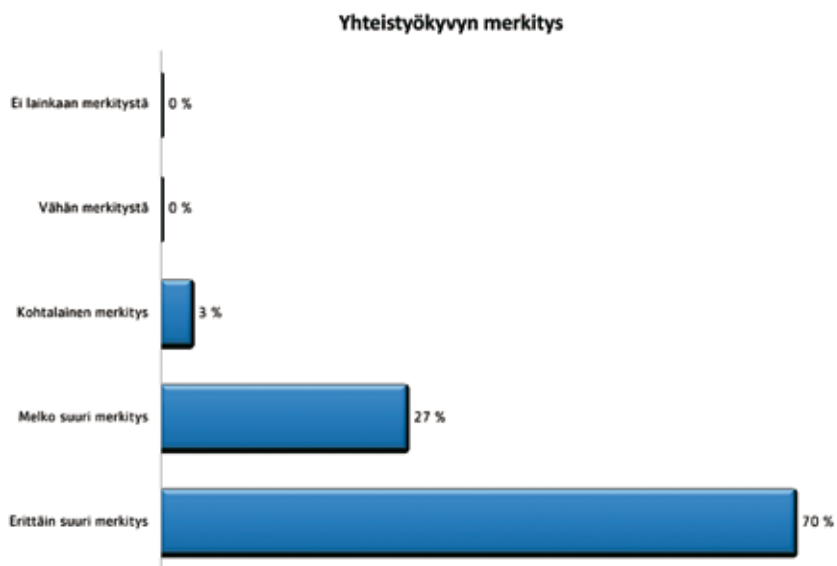
Kuvio 50. Ongelmanratkaisukyky, n=152



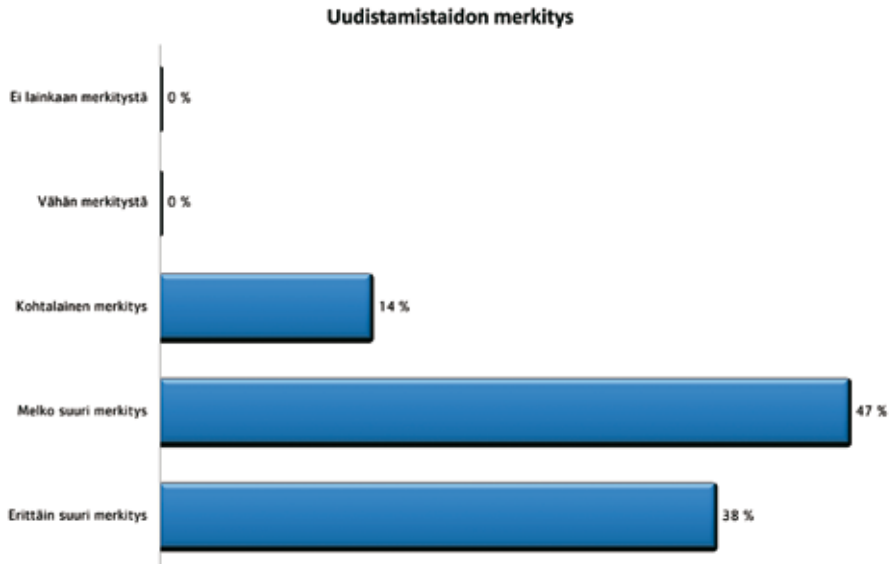
Kuvio 51. Laatuosaaminen, n=151



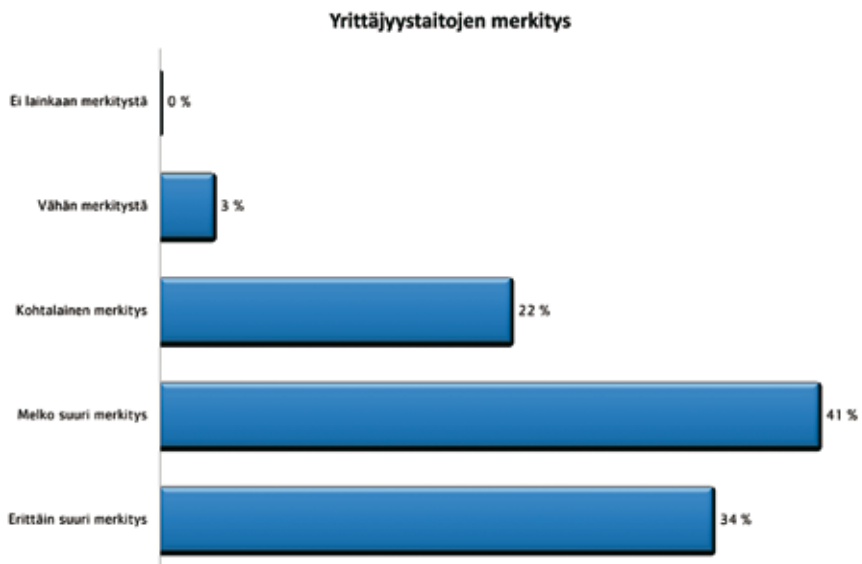
Kuvio 52. Aloitekyky, n=152



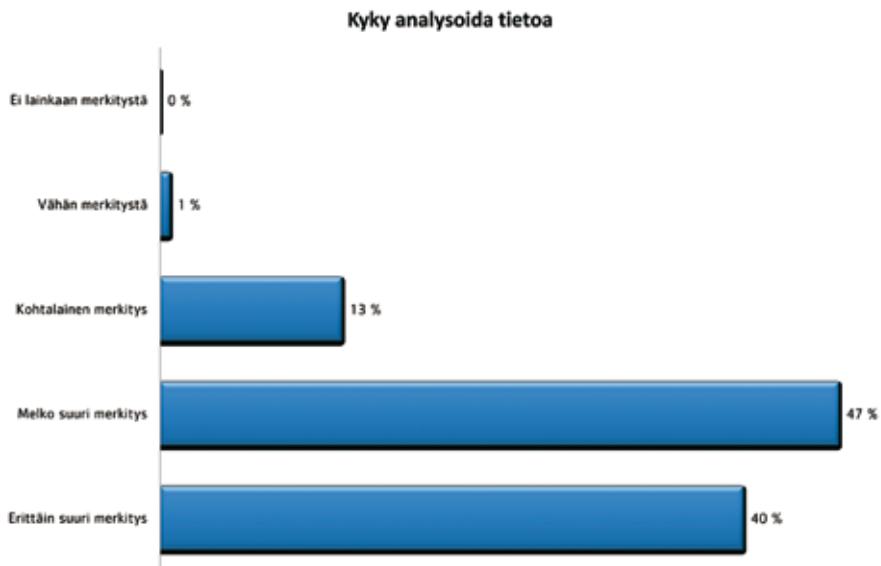
Kuvio 53. Yhteistyökyky, n=152



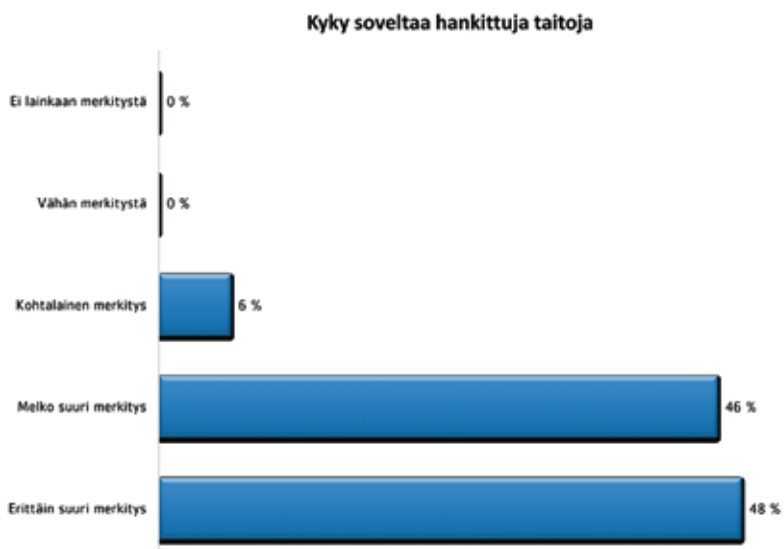
Kuvio 54. Uudistamistaito, n=152



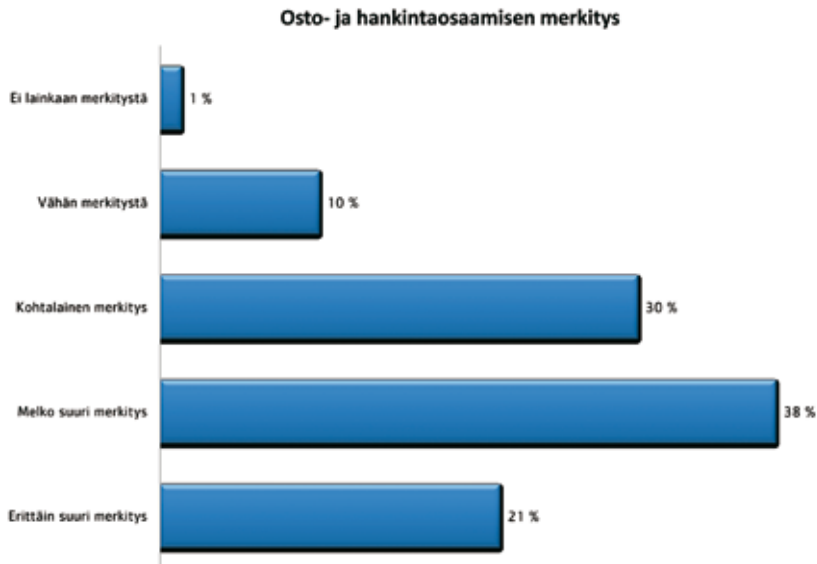
Kuvio 55. Yrittäjyystaidot, n=152



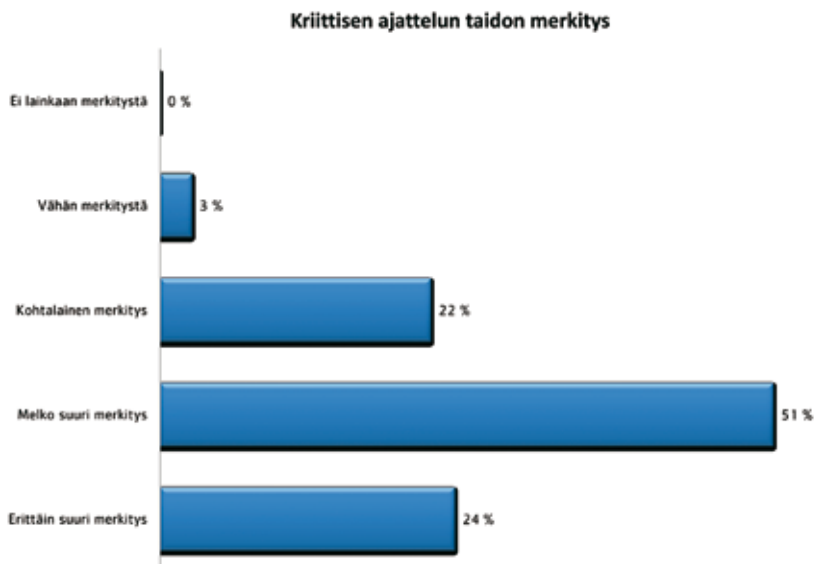
Kuvio 56. Kyky analysoida tietoa, n=152



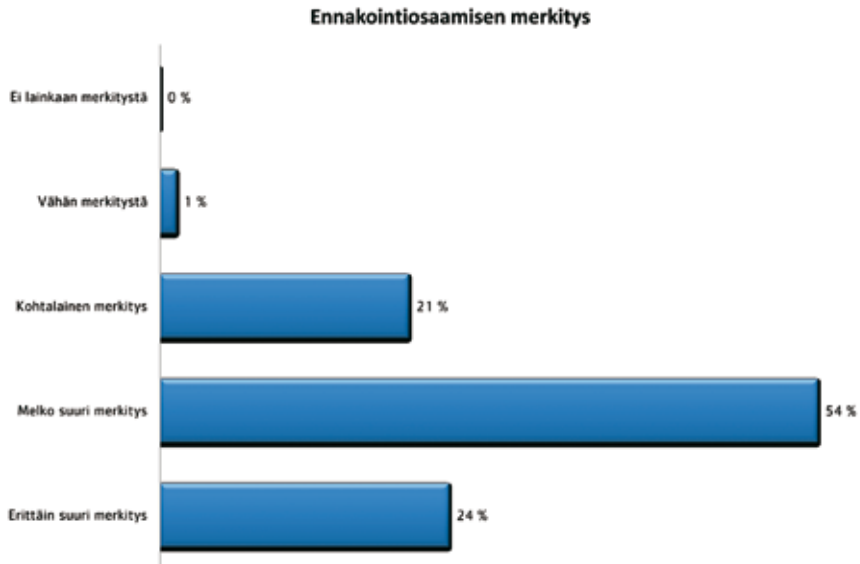
Kuvio 57. Kyky soveltaa hankittuja taitoja, n=152



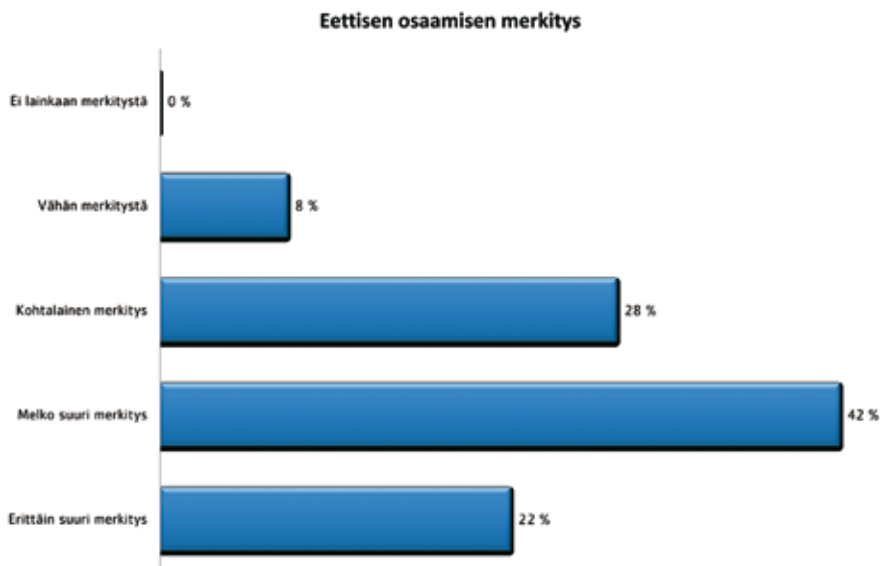
Kuvio 58. Osto- ja hankintaosaaminen, n=152



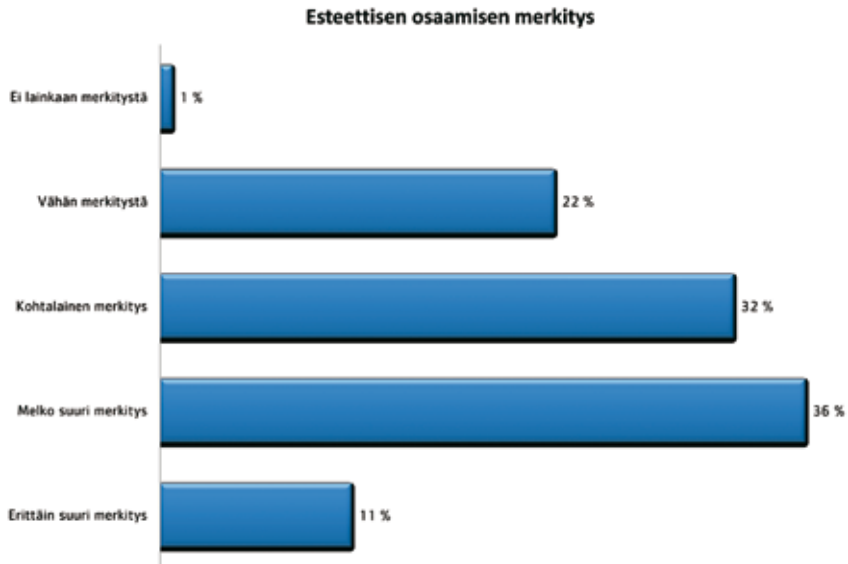
Kuvio 59. Kriittisen ajattelun taito, n=152



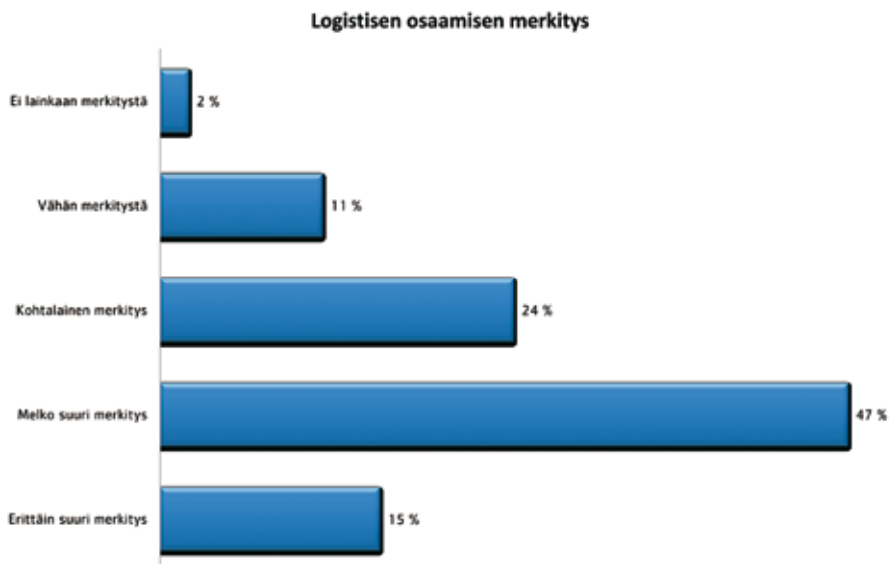
Kuvio 60. Ennakointiosaaminen, n=151



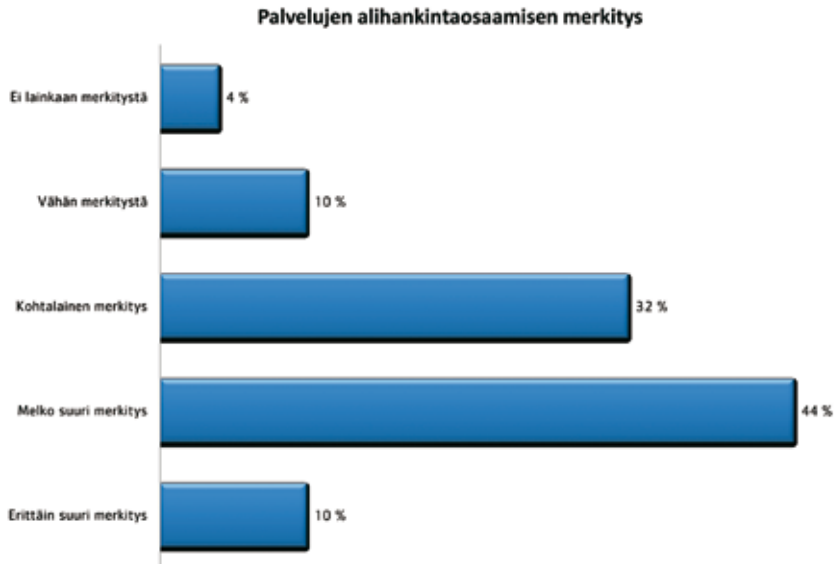
Kuvio 61. Eettinen osaaminen, n=152



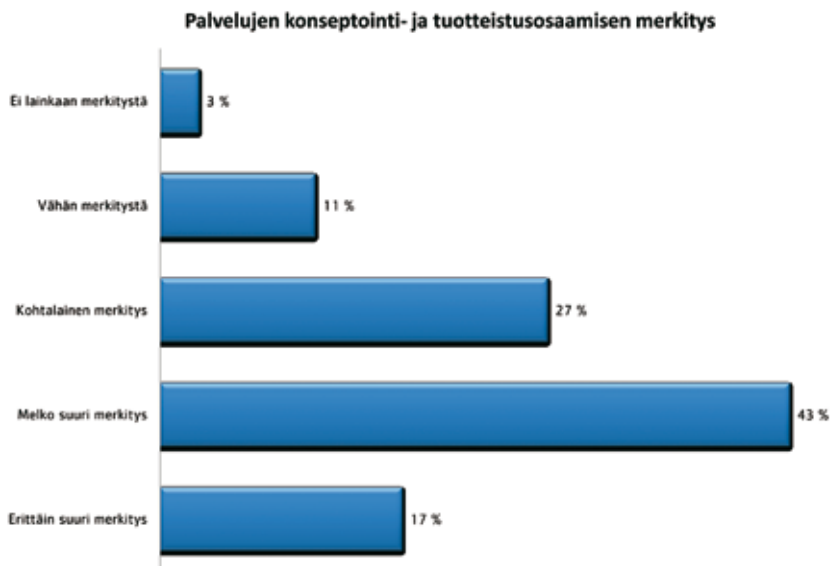
Kuvio 62. Esteettinen osaaminen, n=152



Kuvio 63. Logistinen osaaminen, n=152



Kuvio 64. Palvelujen alihankintaosaaminen, n=149



Kuvio 65. Palvelujen konseptointi- ja tuotteistusosaaminen, n=150

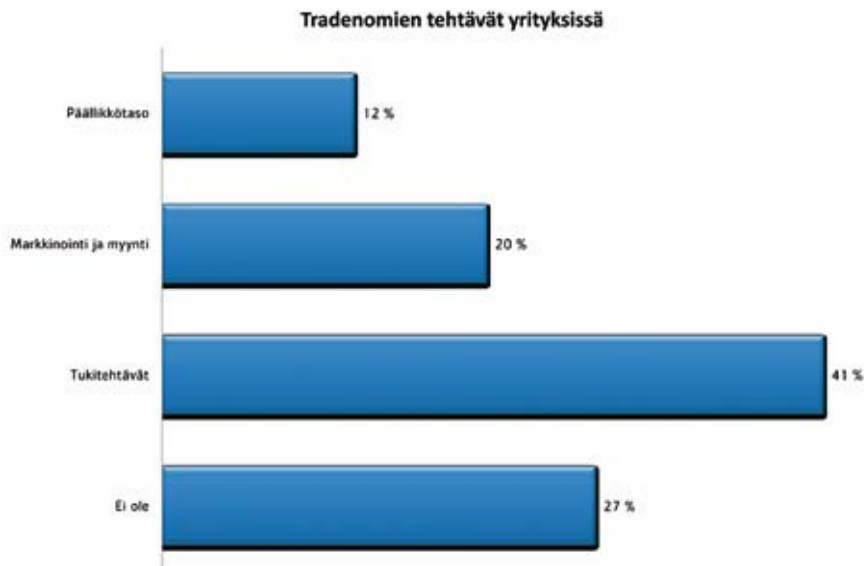
Avoimet kysymykset

Millaisissa tehtävissä tradenomeja työskentelee yrityksessänne?

Tähän avoimeen kysymykseen vastanneista kaksi viidesosaa (134 kpl) työllisti tradenomeja tukitoimiin liittyvissä tehtävissä, yksi viidesosa markkinointitehtävissä, noin joka kymmenes päällikötasoisissa tehtävissä ja kolmasosa ei työllistänyt ollenkaan tradenomeja.

Onko tradenomien osaaminen vastannut yrityksenne tarpeita? Miten?

Valtaosa eli 80 % vastanneista koki, että tradenomien osaaminen oli vastannut yrityksen tarpeita. Vastajista 15 % ei kokenut osaamisen vastanneen tarvetta ja 5 % ei osannut sanoa. Monien mielestä tradenomien perustaidot ovat kunnossa ja oikealla asenteella selviää pitkälle.



Kuvio 66. Tradenomien tehtävät yrityksissä, n=134

Mitkä ovat olleet merkittävimmät kehittämiskohteet tradenomien valmiuksissa?

Vastaajat antoivat yhteensä 58 avointa vastausta. Aineistosta nousee esiin muutama keskeinen seikka.

Asenne työntekoon voidaan nostaa ensimmäiseksi ryhmäksi. Esimerkiksi:

”Aloitteellisuus, yrittäjäyys, uudistumiskyky ja epävarmuuden sietokyky.”

”Osalla tradenomeista käsitys, että he tulevat suoraan esimiesasemaan. Kylähän tällä sektorilla ainakin työn kautta sitten vasta nouseaan esimieheksi eikä suoraan koulun penkiltä.”

”Tässä minulle kaikki ja heti -asenne pois. Työyhteisöosaamisessa on tärkeää ymmärtää kokonaisuus. Eteneminen on tapahduttava yrityksen ehdoilla rauhallisesti ammattitaidon kehittymisen myötä.”

”Urakehitykseen tulee saada oikea aikajänne. Ovatko toiveet liian korkealla?”

”Vastavalmistuneet tradenomit usein ajattelevat, että myyjän työ ei vastaa heidän koulutustaan. Tämä ei kuitenkaan pidä paikkaansa ainakaan erikoistavarakaupassa, jossa myyjän työtehtäviin kuuluu paljon myös taloushallintoon liittyviä tehtäviä nykypäivänä.”

Myyntiosaaminen voidaan nimetä omaksi ryhmäksi. Esimerkiksi:

”Urapolkujen kuvaaminen ja sisäistäminen. Asenne myyntityötä kohtaan.”

”Käytännön myynnin opettelua seur. aihealueilla; vakuuttavuus, usko itseensä myyjänä, tavoitteellisuuden ajattelu, tehokkuus työnteossa.”

”Suoraan asiakaspintaan liittyvää myyntityötä vierastetaan: moni haluaa tehdä markkinointia tai muuta ns. liiketoiminnan tukeen liittyvää asiantuntijatehtävää sen sijaan, että haluaisi tuottaa asiakkaalle lisäarvoa tarpeita kartoittamalla ja ratkaisuja tarjoamalla.”

Taloushallintoon liittyvä osaaminen nousee myös omaksi ryhmäkseen. Esimerkiksi:

”Taloushallinnon osaaminen (kirjanpidon ja verotuksen perusteet laskutusohjelmiston kannalta).”

”Liiketoiminnan habmottaminen (ansaintalogiikat), Kkirjanpito ja tilinpä-

töksen laatiminen, sähköinen taloushallinto (kokonaisprosessit).”

”Orjallisista laskenta- ja ajattelutapamalleista poisoppiminen.”

Vuorovaikutustaidot nousi omaksi ryhmäksi. Esimerkiksi:

”Vuorovaikutustaidot - asiakaspalvelu -lukujen kokonaisvaltainen ymmärtäminen: osaavat tietyt alueet hyvin, mutta kokonaisuuksien hallinta ontuu eli osata arvioida/suunnitella, mikä vaikuttaa mihinkin.”

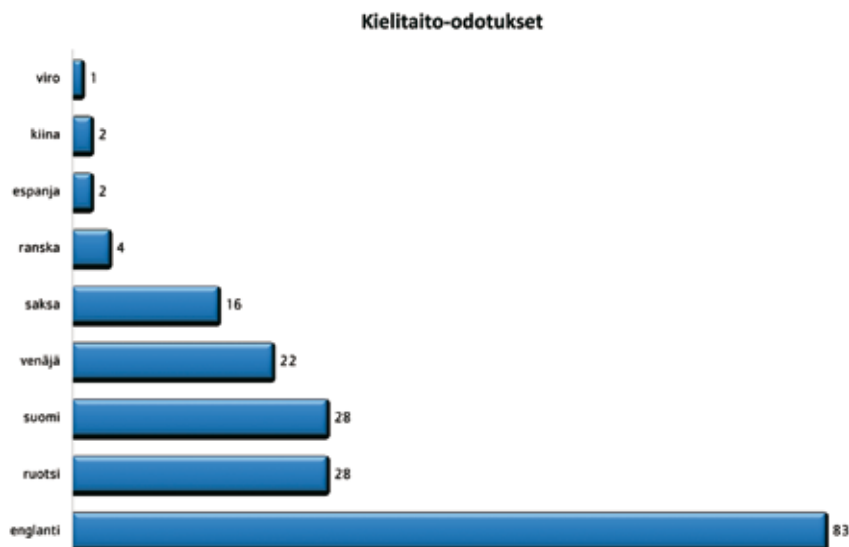
Mielenkiintoisia kehittämiskohteita olivat mm. seuraavat:

”Tekemisen tavoitteellisuus on osalle yllätys.”

”Ymmärrys tuloksen teon välttämättömyydestä.”

Millaista kielitaitoa odotatte työntekijöiltänne tulevaisuudessa?

Tradenomien kielitaitovaatimuksia kysyttiin avoimella kysymyksellä, johon saatiin 101 vastausta. Useimmat mainitsivat kaksi tai kolme eri kielitaitovaatimusta. Englannin kielen taito nousi melkein jokaisella vastaajalla ehdottomaksi vaatimukseksi. Toiseksi painotettiin suomen ja ruotsin kielen suullisia sekä kirjallisia taitoja.



Kuvio 67. Tradenomeihin kohdistuvat kielitaito-odotukset, n=101

Venäjän kielen taito arvioitiin hiukan tärkeämmäksi kuin saksan kielen taito, mutta ranskan, kiinan, espanjan ja viron kielen taidot saivat vain muutamia mainintoja.

Missä ovat toimialanne tulevaisuuden markkinat?

Alueen yritykset näkevät toimintansa painottuvan edelleen kotimaahan, mutta muutamat vastaajat arvioivat toimivansa tulevaisuudessa myös tai edelleen ulkomailla. Pohjoismaat, Baltian maat, Venäjä, Eurooppa, Asia, Intia ja USA mainittiin satunnaisesti.

Millaista liiketaloudellista osaamista yritys/yhteisö tarvitsee tulevaisuudessa?

Avoimiin vastauksiin kirjattiin 82 kommenttia. Vastaajien kommentteista nousee kolme useimmin mainittua ryhmää, ja ne on nimetty seuraavasti:

1) Kokonaisuuksien hallinta

”Kokonaisymmärrystä työnteosta. Palkka ansaitaan sillä, että tehdään palkanarvo kuluineen moninkertaisesti yritykselle takaisin. Tämä perusasia miksi ihmisiä palkataan yrityksiin töihin on nuorilta ihan hukassa!”

”Pk yrityksemme varmasti tarvitsee hyvin laajaa osaamista, hankala yksilöidä. Liiketaloustaidot kokonaisuudessaan”

”Perusteet ja liiketoiminnan logiikka täytyy hallita töihin tullessa. Nöyryyttä tehdä yksityiskohtaisesti oikein asioita päivästä toiseen, halu oppia ja tarmoa viedä kehitystä sitkeästi eteenpäin.”

2) Tuloksellisuus

”Kulurakennetta on kyettävä analysoimaan entistä perusteellisemmin ja reaaliajassa.”

”Markkinan mukana elämistä, uusiin asioihin nopeaa reagointia ja siten niiden hyödyntämistä kustannustehokasta toimintaa asiakaspalvelun kärsimättä.”

”Yrityksen tuloksen teon ymmärtämistä ja omaa paikkaa siinä eli ymmärrystä sisäisestä yrittäjyydestä.”

”Tuottava kaupan periaatteet ja valmiudet hallita kokonaisuuksia ja tuoteryhmiä kannattavuuden näkökulmasta.”

”Sellaista, että tuloksetekokyky paranee, toiminta laajenee ja yrityksen arvo kasvaa, sekä liiketoimintariskit pienenevät.”

3) Taloushallinto

”Talousosaaminen käytännön tasolla, oikeilla tiedoilla.”

”Taloussuunnittelua. Eri skenaarioiden taloudellista tarkastelua.”

”Budjetointiosaaminen tilikausittain.”

”Sisäinen laskenta, sähköinen taloushallinto, taloushallinto yleensä.”

Myös myyntityö ja kansainvälisyys saivat useita mainintoja tulevaisuuden osaamistarpeissa.

”Ymmärrystä globaalista busineksestä.”

”Vienti/tuonti, myös ns. eksoottisimpien maiden kaupankäyntitapa ja kulttuuri, käytännön taso.”

Lopuksi

Koulutusohjelmissa tehdään hyvin monipuolisia kyselyjä opiskelijoiden mielipiteistä suhteessa koulutukseen ja tulevaisuuden työnkuviin. Opiskelijoiden ja henkilökunnan kyselyjen rinnalle tarvittiin kolmas näkökulma eli työelämän näkökulma. Ennakointikyselyn tarkoituksena oli selvittää, miten tärkeinä yritykset pitävät tradenomien osaamiseen liitettyjä ominaisuuksia. Vastaajat peilasivat ominaisuuksia yrityksensä toimintaan vuonna 2020. Vastaajaryhmien kesken ilmeni eroja. Työelämän edustajat pitivät pääsääntöisesti kaikkia osaamisominaisuuksia tärkeämpinä kuin liiketalouden koulutuksen toteuttajat. Vastausten jakaumista ei tehty tilastollisia merkitsevyysanalyyskejä, joten tulokset ovat suuntaa antavia. Sidosryhmien avoimiin kysymyksiin antamat vastaukset valaisivat tarkemmin työtehtävien luonnetta.

Tulevaisuuden työ ja työstä johdetut osaamisvaatimukset ovat perustana uusiutuville opetussuunnitelmille. Tradenomiopiskelijat toimivat opintojen aikana yhä tiiviimmässä yhteydessä paikallisiin yrityksiin, jotta muun muassa vuorovaikutuskyky, yhteistyökykyisyys, aloitekyky ja verkostot kehittyisivät. Tulosten perusteella työelämän metataidot ovat vahvemmin liiketoimintaosaamisen keskiössä. Kehittyneillä työelämän metataidoilla tradenomi työllistyy todennäköisimmin, voi vaihtaa ammattia ja pystyy toimimaan työelämän ulkopuolisissa suhdeverkostoissa.

Kyselyn tuloksia tullaan hyödyntämään opetussuunnitelmauudistuksessa, joka uudistaa liiketalouden koulutusohjelman rakennetta syksystä 2013 alkaen.

KIRJOITTAJAT

Kirjoittajat

Ritva Jylhä

Diplomi-insinööri

Pertti Pernu

KTM, koulutuspäällikkö

Jyväskylän ammattikorkeakoulu

Asta Wahlgren

KTT, yksikönjohtaja

Jyväskylän ammattikorkeakoulu

Teija Koskinen (toim.)

LÄHTEET

Lähteet

Ahlfqvist, T. 2003. Avainteknologiat ja tulevaisuus. Yhteiskunnallisia tarkasteluja nousevien teknologioiden ja kvalifikaatioiden yhteyksistä. Opetusministeriön julkaisuja 2003:2.

Aho, M. 2010. Osaamisen ennakkoinnin seitsemän askelta. Viitattu 9.8.2010. http://www.ek.fi/www/fi/osaamisen_ennakointi/Osaamisen_ennakkoinnin_kehittaminen.php

Metsämuuronen, J. 2009. Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä. Jyväskylä: Gummerus.

Metsämuuronen, J. 2006. Tulevaisuusorientoituneisuus suomalaisessa koulutuskentässä. Futura 25 (2006):1, 6–21.

Oivallus loppuraportti 24.5.2011. Elinkeinoelämän keskusliitto. <http://www.ek.fi/oivallus>

Opetusministeriö. Koulutus ja tutkimus 2007 – 2012. Opetusministeriön työryhmä-muistioita ja selvityksiä 2009:34. Helsinki 2009.

Työ- ja elinkeinoministeriö. Liike-elämän palvelut asiantuntijaseminaari 14.10.2010. Uusimaa 2010. <http://www.temtoimialapalvelu.fi/index.phtml?s=119>

Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. <http://www.fsd.uta.fi/metelmaopetus/mittaaminen/luotettavuus.html#reliabiliteetti>

.

LIITTEET

LIITE 1. KYSELYLOMAKE

(Lähde: Digium -kysely 2010)

JYVÄSKYLÄN AMMATTIKORKEAKOULUN LIIKETALouden KOULUTUKSEN ENNA-KOINTIIN VALMISTAVA KYSELY

TERVETULOA VASTAAMAAN KYSELYYN!

1. TOIMIALA

- Teollisuus
- Tukku- ja/tai vähittäiskauppa
- Kuljetus ja varastointi
- Majoitus- ja ravitsemustoiminta
- Informaatio ja viestintä
- Rahoitus- ja vakuutustoiminta
- Kiinteistöalan toiminta
- Hallinto- ja tukipalvelutoiminta
- Julkinen hallinto
- Koulutus
- Muu, mikä? _____

2. ONKO YRITYKSELLÄNNE KANSAINVÄLISTÄ LIIKETOIMINTAA?

- Ei ole.
- Kyllä on.
- Jos on, millaista? _____

3. TYÖNANTAJA

- Yritys
- Julkinen sektori
- Kolmas sektori

4. HENKILÖKUNNAN MÄÄRÄ

- 5 – 19
- 20 – 49
- 50 – 99
- yli 100

5. VASTAAJAN KOULUTUS

- Kansakoulu tai peruskoulu
- Ammatillinen peruskoulutus
- Ylioppilastutkinto
- Ammattikorkeakoulu
- Yliopisto tai korkeakoulu

6. TEHTÄVÄNIMIKE _____

7. VASTAAJAN IKÄ

- alle 24 vuotta
- 25 – 34 vuotta
- 35 – 44 vuotta
- 45 – 54 vuotta
- 55 – 64 vuotta
- yli 65 vuotta

8. SUKUPUOLI

- mies
- nainen

MITEN TÄRKEINÄ PIDÄTTE SEURAAVIA TRADENOMIEN OSAAMISEEN LIITTYVIÄ OMI-NAISUUKSIA, KUN ARVIOIDAAN YRITYKSENNE TOIMINTAA VUONNA 2020? (5 = ERITTÄIN SUURI MERKITYS, 4= MELKO SUURI MERKITYS, 3= KOHTALAINEN MERKI-TYS, 2 = VÄHÄN MERKITYSTÄ, 1= EI LAINKAAN MERKITYSTÄ).

9. TALOUSHALLINNON JA JURIDIIKAN OSAAMINEN

	5	4	3	2	1		
Taloushallinnon käytännön taidot (kirjanpito- ja laskenta-järjestelmät)						<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>				
Taloudelliset raportit ja analyysit	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
Tilinpäätös ja -tarkastus	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
Taloussuunnittelu	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
Juridinen osaaminen	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
Verotuksen osaaminen	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
Rahoituksen osaaminen	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	

10. TIETOTEKNINEN OSAAMINEN

	5	4	3	2	1					
Tietotekniikan työvälineiden hallinta	()	()	()	()	()	()	()	()	()	()
www-sivujen tekeminen	()	()	()	()	()	()	()	()	()	()
Järjestelmäosaaminen	()	()	()	()	()	()	()	()	()	()
Sosiaalisen media hyödyntäminen (esimerkiksi Second Life, Facebook)	()	()	()	()	()	()	()	()	()	()

MITEN TÄRKEINÄ PIDÄTTE SEURAAVIA TRADENOMIEN OSAAMISEEN LIITTYVIÄ OMINAISUUKSIA, KUN ARVIOIDAAN YRITYKSENNE TOIMINTAA VUONNA 2020? (5 = ERITTÄIN SUURI MERKITYS, 4= MELKO SUURI MERKITYS, 3= KOHTALAINEN MERKITYS, 2 = VÄHÄN MERKITYSTÄ, 1= EI LAINKAAN MERKITYSTÄ).

11. MARKKINOINTI- JA MYYNTIOSAAMINEN

	5	4	3	2	1					
Asiakaspalveluosaaminen	()	()	()	()	()	()	()	()	()	()
Markkinointitaidot	()	()	()	()	()	()	()	()	()	()
Mediasuunnittelu	()	()	()	()	()	()	()	()	()	()
Myyntitaidot	()	()	()	()	()	()	()	()	()	()
Osaa hyödyntää markkinadataa	()	()	()	()	()	()	()	()	()	()
Tuoteosaaminen	()	()	()	()	()	()	()	()	()	()
Tuloksetekotaito	()	()	()	()	()	()	()	()	()	()
Muutoskyky	()	()	()	()	()	()	()	()	()	()
Tuotekehitys- ja tutkimusosaaminen	()	()	()	()	()	()	()	()	()	()
Trenditietoisuus	()	()	()	()	()	()	()	()	()	()
Markkinatuntemus	()	()	()	()	()	()	()	()	()	()
Vienti- ja tuontiosaaminen	()	()	()	()	()	()	()	()	()	()
Verkostoitumisosaaminen	()	()	()	()	()	()	()	()	()	()
Kansainvälisyysosaaminen	()	()	()	()	()	()	()	()	()	()

Miten tärkeinä pidätte seuraavia tradenomien osaamiseen liittyviä ominaisuuksia, kun arvioidaan yrityksenne toimintaa vuonna 2020? (5 = erittäin suuri merkitys, 4= melko suuri merkitys, 3= kohtalainen merkitys, 2 = vähän merkitystä, 1= ei lainkaan merkitystä).

12. VIESTINTÄ- JA VUOROVAIKUTUSOSAAMINEN

	5	4	3	2	1					
Vuorovaikutustaidot	()	()	()	()	()	()	()	()	()	()
Esiintymistaito	()	()	()	()	()	()	()	()	()	()
Kokous- ja neuvottelutaito	()	()	()	()	()	()	()	()	()	()

Osto- ja hankintaosaaminen	()	()	()	()	()	()
Kriittisen ajattelun taito	()	()	()	()	()	
Ennakointiosaaminen	()	()	()	()	()	
Eettinen osaaminen	()	()	()	()	()	
Esteettinen osaaminen	()	()	()	()	()	
Logistinen osaaminen	()	()	()	()	()	
Palvelujen alihankintaosaaminen	()	()	()	()	()	()
Palvelujen konseptointi- ja tuotteistusosaaminen	()	()	()	()	()	()

15. MILLAISISSA TEHTÄVISSÄ TRADENOMEJA TYÖSKENTELEE YRITYKSESSÄNNE?

16. ONKO TRADENOMIEN OSAAMINEN VASTANNUT YRITYKSENNE TARPEITA? MITEN?

17. MITKÄ OVAT OLLEET MERKITTÄVIMMÄT KEHITTÄMISKOHTEET TRADENOMIEN VALMIUKSISSA?

18. MILLAISTA KIELITAITOA ODOTATTE TYÖNTEKIJÖILTÄNNE TULEVAISUUDESSA?

19. MISSÄ OVAT TOIMIALANNE TULEVAISUUDEN MARKKINAT?

20. MILLAISTA LIIKETALOUDELLISTA OSAAMISTA YRITYS/YHTEISÖ TARVITSEE TU-
LEVAISUUDESSA?

JYVÄSKYLÄN AMMATTIKORKEAKOULUN

Julkaisuja



MYynti JA JAKELU

Jyväskylän ammattikorkeakoulun kirjasto

PL 207, 40101 Jyväskylä

Rajakatu 35

40200 Jyväskylä

Puh. 040 552 6541

Sähköposti: julkaisut@jamk.fi

www.jamk.fi/julkaisut

VERKKOKAUPPA

www.tahtijulkaisut.net



JYVÄSKYLÄN AMMATTIKORKEAKOULU
JAMK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES



JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU

PL 207, 40101 Jyväskylä
Rajakatu 35, 40200 Jyväskylä
Puh. 020 743 8100
Faksi (014) 449 9700
www.jamk.fi

AMMATILLINEN OPETTAJAKORKEAKOULU

HYVINVOINTIYKSIKKÖ

LIIKETOIMINTA JA PALVELUT -YKSIKKÖ

TEKNOLOGIAYKSIKKÖ



JYVÄSKYLÄN AMMATTIKORKEAKOULU

Tämä ennakkointijulkaisu toimii työnantajien ja kouluttajien puheenvuorona osaamispohjaisen opetus suunnitelman kehittämisessä. Ennakointitiedon tarve nousi esille, kun Jyväskylän ammattikorkeakoulun liiketalouden koulutusohjelma osallistui valtakunnalliseen laatuyksikkökilpailuun vuonna 2010. Julkaisussa esitellään työnantajien näkemyksiä tradenomien nykyisestä osaamisesta sekä tulevaisuuden osaamishaasteista. Vastaajilta tiedusteltiin, miten tärkeinä he pitävät tiettyjä tradenomien osaamiseen liittyviä ominaisuuksia oman yrityksensä näkökulmasta vuonna 2020. Tutkimuksen tulokset esitellään jakaumina. Avoimet vastaukset on ryhmitelty osaamisalueittain teemoihin.

Tutkimuksen tulokset antavat suuntaa osaamispohjaisen tradenomikoulutuksen sisällöiksi Keski-Suomen alueella. Työnantajien edustajat nostivat esille monia osaamisalueita, joihin koulutuksella ja koulutuksen asenneilmapiirillä pystytään vaikuttamaan. Varsin merkittäviksi osaamisalueiksi nousivat tässäkin tutkimuksessa erilaiset työelämän metataidot, joita opitaan vuorovaikutuksessa muiden opiskelu- tai työyhteisön jäsenten kanssa.

ISBN 978-951-830-208-0 (PDF)